

marec /
apríl /

2/2024

don bosco dnes

donboscodnes.sk

Saleziánske diela:

Bardejov

Fastfood Valdocco

Autor: B. F.

Prvých desať rokov vyzeral dom dona Bosca ako úľ. Po omši sa mladí hostia hrnuli k svojim majstrom: krajčírom, obuvníkom, stolárom, knihvizačom, murárom...

Na poludnie sa vracali domov na obed. Každý z nich bol vybavený hlinenou miskou a pristupoval k hrncu, z ktorého sa parilo na ohnisku alebo na stolíku pri dverách. Mama Margita, Giuseppe Buzzetti a sem-tam aj don Bosco naberali polievku. Tá zvyčajne pozostávala z ryže a zemiakov, niekedy z cestovín a fazule a ešte častejšie z bielych gaštanov varených s polentou, čo bolo jednoznačne najobľúbenejšie jedlo. Na sviatky sa k polente podával (!) malý kúsok klobásky alebo tresky.

„V tomto chudobnom dome všetko vyžarovalo úprimnú veselosť,“ napísal jeden svedok, „a keď don Bosco po požehnaní jedla zažehal deťom dobrú chuť, vypukol ten najjasavejší smiech, pretože sami videli, že takéto želanie nepotrebujú.“

Jedáleň bola, ako vždy, noblesná: „Počas pekných dní roztrúsení tu a tam po dvore, v skupinkách po troch či štyroch, niektorí osamote, sedeli na tráme, iní na kameni alebo na pni, ďalší na lavičke či na holej zemi a tešili sa z dobrôt, ktoré im dávala usilovná dobročinnosť dona Bosca.“

Keď sa dojedlo, každý si umyl svoju misku.

Skutočným pokladom všetkých však bola lyžica. Stratit' ju znamenalo znova si ju kúpiť na vlastné náklady. Takmer každý si ju strčil do vrecka.

Istému Paolovi Contimu počas vyučovania v škole spadla jeho drahocenná lyžica na zem. Celá trieda jednomyseľne vybuchla: „Ach, lyžička!“ A všetci sa vysmievali dobrému mladíkovi, pre ktorého

nosenie lyžičky bolo tou najprirodzenejšou a najsamozrejmou vecou na svete. On však bez okolkov odpovedal: „Chcete, aby som prišiel do školy bez lyžičky?“ A s plnou vážnosťou si ju vložil späť do vrecka.

Pri večeri sa menu nemenilo a o jedlo sa často museli deliť so sliapkami mamy Margity, ktoré odvážne vyliezli na stôl. Beda tým, ktorí sa ich dotkli! Chlapci hovorili, že tieto kurčatá sú nedotknuteľné ako poslanci parlamentu.

Čo sa týkalo chleba, don Bosco ho nekládal na stôl, ale každý večer rozdal chlapcom po 25 centov, aby si ho mohli deň čo deň kupovať čerstvý. Hovorieval im pritom: „Božia Prozreteľnosť mi ich dáva a ja ich dávam vám.“

Don Bosco, oblečený v zástere, s kuchárskou čiapkou na hlave, sa s každým rozprával, povzbudzoval ho alebo rozprával príbehy. Teológ Vola povedal: „Hoci väčšina z chlapcov boli chudobné sirotky, všetci cítili, že patria medzi rodinné radosti. Taká bola dobrota adoptívneho otca!“

Tento príbeh si môžete prečítať v *Životopisných pamätiach*, III. zväzok, strana 350 a nasl.

2/2024

- 4 hlavný predstavený **Rok snov zhora**
- 6 panna mária **Kráľovná všetkého stvorenia**
- 7 saleziánske diela **Bardejov**
- 10 saleziánska rodina **Priblížiť sa k srdcu človeka si vyžaduje odvážnu pokoru a pokornú odvahu**
- 12 preventívny systém **Preventívny systém vo výchove mládeže VI.**
- 14 saleziánska rodina **Kráčať spolu ako saleziánska rodina**
- 16 tehlička **TEHLIČKA 2024**
- 18 výchova detí **Deti sú ako gumené loptičky**
- 20 mediálna výchova **Sociálne siete NIE SÚ IBA DVE**
- 22 na strane pápeža **„Obraz Božej tváre“ – z ďalších výziev pápeža Františka**
- 23 memorie biografiche **Sen z deviatich rokov – obraz a realita**
- 24 misie **Don Bosco v srdciach Slovákov**
- 26 pred 100 rokmi **Slovenská „kolónia“ vo Foglizzo Canavese**
- 28 saleziánski svätí **Ctihodný Jozef Vandor**
- 29 ďakujeme vám **Podakovanie**
- 30 nekrológ **Don Milan S. Ďurica SDB, salezián kňaz, historik**
- 30 nekrológ **Don Kamil Kutarňa, salezián kňaz**

DON BOSCO DNES

Časopis pre saleziánsku rodinu,
priateľov a dobrodincov dona Bosca

2/2024

Ročník 55.

Dátum vydania: marec 2024

Časopis vychádza 6x do roka,
rozširuje sa bezplatne.

Vydavateľ

Saleziáni don Bosca –

Slovenská provincia

IČO 00 586 421

vo Vydavateľstve Don Bosco

Šéfredaktor

Jozef Kupka SDB

Rastislav Hamráček SDB

Barbora Okruhľanská ASC

Iveta Sojková FMA

Michaela Köglerová

Gabriela Bauerová FMA

Zuzana Petruľáková

Terézia Haydenová

Alžbeta Zelná

Ján Holubčík SDB

Stanislav Veselský

Barbora Kullačová

Pavol Grach SDB

Štefan Kormančík SDB

František Kubovič SDB

Peter Naňo SDB

Marián Valábek SDB

Jozef Luscoň SDB

zástupkyňa VDB

Peter Bicák SDB

Jazykové úpravy

Adriana Reguliová

Grafická úprava a zalomenie,
DTP spracovanie Juraj Martiška

Distribúcia

Aneta Horváthová

Tlač

Alfa print s. r. o.

Registrácia MK SR č. EV3448/09
ISSN 1338-4201

Adresa redakcie

Don Bosco dnes

Miletičova 7

821 08 Bratislava

tel.: 0903 290 650

e-mail:

donboscodnes@saleziani.sk

www.donboscodnes.sk

Foto obálka: © Martin Novák

www.donboscodnes.sk

Časopis **DON BOSCO DNES** je zdarma.
Finančné milodary môžete poslať na:

Názov banky:

Všeobecná úverová banka (VÚB)

Názov účtu: Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia

Miletičova 7, 821 08 Bratislava

IBAN: SK36 0200 0000 0000 2933 0062

Swift code: SUBASKBX

Variabilný symbol: 52201

Rok snov zhora

Autor: Ángel Fernández Artime SDB
Preklad: Stanislav Veselský ASC / Foto: ANS

Milí priatelia, nachádzame sa pred bránami nového roka 2024, roka skutočne výnimočného, pretože si pripomíname dvojsté výročie sna dona Bosca z deviatich rokov. Tento sen bol niečím oveľa viac ako len milou príhodou deväťročného chlapca; bolo to niečo ako videnie a predtucha toho, čo mal potom robiť počas svojho života.

Keď don Bosco o šesťdesiatdva rokov neskôr slávil svoju prvú a poslednú omšu v Bazilike Najsvätejšieho Srdca v Ríme, posvätenej dva dni predtým, viac ako pätnásťkrát sa rozplakal, pretože v rýchlom slede – ako vo filme – uvidel všetky scény svojho života a pochopil, že ho stále riadila Božia prozreteľnosť a najmä že ho viedla ruka Panny Márie Pomocnice – až do tej miery, že povedal: „Všetko urobila ona.“

Nový rok 1862

Táto spomienka ma privádza k uvažovaniu o Novom roku, ktorý bol v živote dona Bosca veľmi významný. Bol to 1. január 1862.

V *Životopisných pamätiach* sa píše, že don Bosco, ktorý bol chorý až do tohto prvého dňa nového roka, ohlásil, že má pre všetkých obyvateľov oratória, veľkých i malých, dôležitú správu. „Nedá sa opísať vzrušenie vyvolané príslubom dona Bosca, ktoré medzičasom uchvátilo všetkých mladíkov. S akou netrpezlivosťou strá-

vili noc z 31. decembra na 1. januára a celý nasledujúci deň! Ako dychtivo očakávali večer, aby si vypočuli, čo im povie ich dobrý otec!“ rozpráva don Lemoine. „Napokon po modlitbách mladíci v hlbokom tichu čakali na dona Bosca, ktorý vystúpil na kazateľnicu a prezradil tajomstvo týmito slovami: Strenna, novoročný darček, ktorý vám dávam, nie je môj. Čo by ste povedali

na to, keby ku každému jednému z vás osobne pristúpila Panna Mária, aby vám čosi povedala? Keby si pre každého pripravila osobný lístok, aby mu ukázala, čo najviac potrebuje alebo čo ona od neho chce? No a presne tak to je. Panna Mária dáva každému novoročný darček! Vidím, že niektorí sa budú pýtať: „Ako sa to stalo? Napísala tie lístky sama Panna Mária? Hovorila Panna Mária s donom Boscom osobne? Je don Bosco sekretárom Panny Márie?“ Moja odpoveď je:

Nepoviem vám nič viac, ako som vám už povedal. Tie lístky som napísal ja, ale ako sa to stalo, neviem povedať, a nech sa nikto nepokúša vypočúvať ma, pretože by ma tým dostal do rozpakov. Každý nech sa uspokojí s tým, že vie, že ten lístok pochádza od Panny Márie. Je to jedinečná vec! O túto milosť som prosil už niekoľko rokov a konečne som ju dostal. Preto každý z vás nech si túto správu váži, ako keby pochádzala z úst samotnej Panny Márie. Príďte teda do mojej izby a každému dám jeho vlastný

lístok.“ Don Bosco to mohol povedať, pretože on sám ako deväťročný dostal od Panny Márie odkaz, ktorý označil priebeh celého jeho života.

Rozprávanie o tomto večere pokračuje: Vtedy saleziáni začali prichádzať do izby dona Bosca, aby si vyzdvihli svoj lístok. Mnohí aj prezradili, čo tam stálo. Na lístku s menom dona Bonettiho, ktorý písal každodennú kroniku, bolo napísané: *Zvýš počet mojich synov.* Tento dobrý kňaz zapísal odporúčanie do svojej kroniky a dodal: „Nuž, moja najdrahšia mama, dali ste mi takú cennú radu, dajte mi aj prostriedky na to, aby som ju uskutočnil, a dajte, aby som ten krásny počet skutočne zvýšil, ale aby som doň patril aj ja.“

Na lístku dona Ruu stálo: „Obracaj sa na mňa s dôverou v potrebách svojej duše.“

Od nasledujúceho rána sa mladíci hrnuli k dverám izby dona Bosca, aby dostali svoj lístok. Viem si ľahko predstaviť, ako sa don Bosco dokázal dostať k srdcu každého saleziána a každého chlapca v oratóriu – nie s výmyslom, ale s hlbokým presvedčením o tom, čo chce Panna Mária pre každého z nich. Zároveň to dokázal spraviť spôsobom, v ktorom bol don Bosco vždy skutočným majstrom

a géniom – mám na mysli umenie osobného stretnutia, dialógu a pohľadu, ktorý zasahuje do hĺbky srdca.

Keď som to čítal, kládol som si otázku, či by sa to nemohlo stať aj nám. Poslali sme blahoprajné pohľadnice mnohým ľuďom. Ak by najsvätejšia Panna Mária poslala blahoprajnú pohľadnicu saleziánskej kongregácii a každému z nás – krásnej a veľkej saleziánskej rodine, rodine dona Bosca –, čo by napísala?

Kráčať ako don Bosco

Je to pekná predstava. Uisťujem vás, že v mojich predstavách je veľa krásnych vecí, o ktoré by nás Panna Mária mohla žiadať, či už osobne, alebo ako rodinu dona Bosca, ktorá vznikla preto, aby sprevádzala chlapcov a dievčatá tohto sveta – najmä tých najchudobnejších

a najnúdznejších – v procese ich rastu, dozrievania a premeny...

Tajomstvo nového roka, ktoré v podstate rozvíja tajomstvo Vianoc, nám hovorí: „Nie si podmienený minulosťou. Už dnes môžeš začať úplne od začiatku, pretože je v tebe niečo nové. Vezmi do náručia božské Dieťa, ktoré ťa privádza do kontaktu so všetkým novým, čo je v tvojej duši dostupné, rýdze a neporušené. Začni znova od malých a od mladých. Dôveruj tomu novému v tebe! Každý deň je prvý deň.“

leziáni a celá jej rodina, krásna rodina dona Bosca všetkých čias, kráčala ako don Bosco. A z tohto dôvodu bude vždy najlepšou zárukou mať ju za skutočnú Učiteľku, ktorá je predovšetkým Matkou. Je to pre našu rodinu ozajstná milosť.

Takto to vyjadrovali hlavní predstavení počas celých našich dejín. Ako to urobil môj predchodca don Ziggotti: „Veta ‚Dám ti Učiteľku, pod vedením ktorej sa môžeš stať múdrou a bez ktorej sa každá múdrosť stáva hlúposťou‘ je proroc-

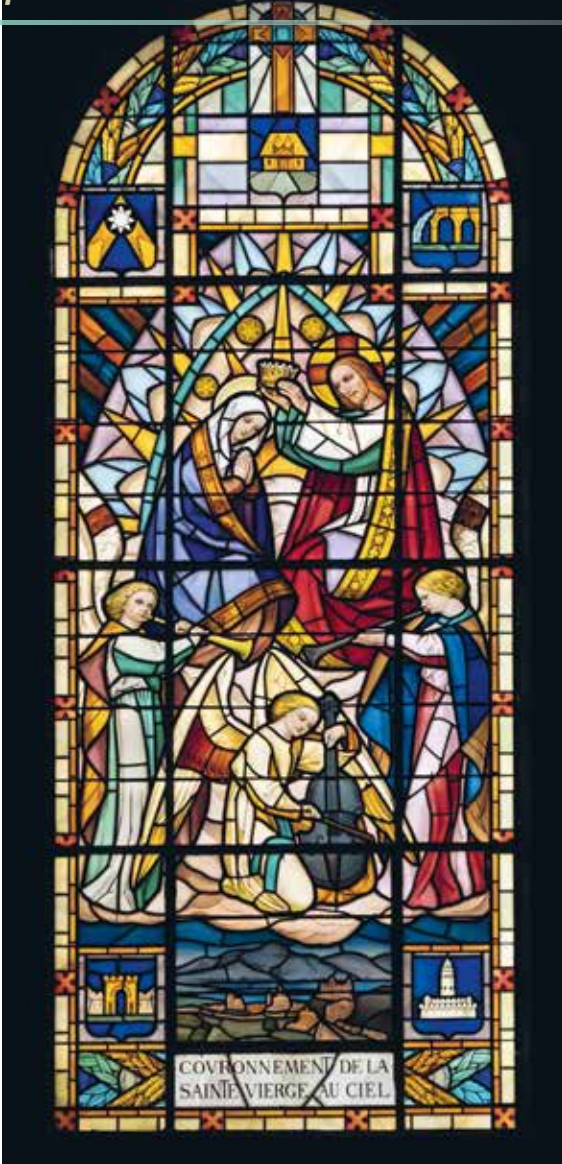
Možno by stačilo osvojiť si slová, ktoré Mária hovorí Jankovi Boscovi v jeho sne: „Tu je tvoje pole, tu máš pracovať. Buď pokorný, silný a statočný.“ Možno niekto čakal „duchovnejšiu“ radu, ale len ten, kto je pokorný, môže byť láskavý, pretože sa dokáže tešiť z prítomnosti iných. Pokora je bránou lásky k tým najmenším, bezbranným a zraneným životom. Len ten, kto je pevný a silný, môže dnes napriek všetkému kráčať za Ježišom. Pretože my chceme vidieť väzňov ako slobodných a tých, čo boli utláčaní, ako zbavených útlaku, a chceme počuť to posolstvo, ktorému môžu chudobní ešte uveriť.

Je to počúvanie hlasu z horiaceho kra, ktorý nikdy nezhorí: „Rozbijem vaše reťaze a spôsobím, že budete kráčať so vztýčenou hlavou.“ Mária chce, aby sa-

ké slovo prvého sna, ktoré vyslovila tajomná postava, „Syn tej, ktorú ťa tvoja matka naučila trikrát denne pozdraviť“. Čiže to Ježiš dáva donovi Boscovi svoju Matku za Učiteľku a spoľahlivú Vodkyňu na ťažkej ceste celého jeho života. Ako môžeme dostatočne ďakovať za tento výnimočný dar, ktorý dalo alebo našej rodine?“

Želám každému z vás a vašim rodinám šťastný nový rok 2024 a všetko najlepšie. Nech je to pre nás všetkých pekný rok a rok pokoja pre toto stále tak veľmi trpiace ľudstvo.

(Podľa *Il Bollettino Salesiano*, január 2024)

Autor: sestra Linda Pocherová FMA

Foto: archív

„Úplne premenená žije s Ježišom a všetky stvorenia ospevujú jej krásu.“ (...) „Nanebovzatá je Matkou a Kráľovnou všetkého stvorenia. Časť stvorenia v jej oslávenom tele spolu so vzkrieseným Kristom dosiahla celú plnosť svojej krásy.“

Pápež František,

Laudato si

Kráľovná všetkého stvorenia

V katechéze z 23. júla 1997 sa pápež Ján Pavol II. venuje ľudovému zvyku vzývať Máriu ako Kráľovnú. Je to veľmi starobylá invokácia, pravdepodobne ešte z piateho storočia, keď Efezský koncil vyhlásil Máriu za Božiu Matku a kresťanský ľud cítil potrebu povýšiť ju nad všetky stvorenia, uznať jej mimoriadnu dôstojnosť a jej úlohu orodovnice v živote každého jedného kresťana.

Aj Druhý vatikánsky koncil pripomenul nanebovzatie Panny Márie „do nebeskej slávy na tele i na duši“. Koncil spomína Pannu Máriu ako Kráľovnú a vysvetľuje, že bola „povýšená Pánom ako Kráľovná vesmíru, aby sa plnšie pripodobnila svojmu Synovi, Pánovi Pánov (Zjv 19, 16), a zvíťazí nad hriechom a smrťou“ (Lumen gentium 59). Koncilový text sa teda odvoláva na encykliku Pia XII. Ad caeli Reginam, ktorá pripomína, že Máriino kráľovské postavenie nesúvisí len s tajomstvom vtelenia, teda s tým, že je Božou Matkou, ale aj s jej prítomnosťou pod krížom. Tu sa tajomne zúčastňuje spolu s Kristom na vykúpení ľudstva.

Kristovo kralovanie, od ktorého závisí to Máriino, totiž nevyplýva len z jeho Božieho synovstva. Práve vo veľkonočnom završení sa celé stvorenie rekapituluje v Kristovi a on sa znova a naplno stáva jeho Pánom. Preto Markovo evanjelium potvrdzuje, že v deň nanebovstúpenia Pán Ježiš „vystúpil na nebo a zasedol po pravici Boha“ (Mk 16, 19). „Sediť po pravici Boha“ v biblickom jazyku znamená podieľať sa na Božom kralovaní nad stvoreným vesmírom.

Máriin kráľovský titul, samozrejme, nijako nenahrádza rolu matky! Práve naopak: Máriina materinská starostlivosť definuje a do hĺbky charakterizuje jej postavenie Kráľovnej. Práve ako Kráľovná všetkého stvorenia dostáva Mária moc starať sa o všetky stvorenia bez výnimky. V tejto súvislosti Pius XII. v už citovanej encyklike píše: „Keďže má materinskú náklonnosť k nám a zaujíma sa o našu spásu, rozširuje svoju starostlivosť na celé ľudské pokolenie. Ustanovená Pánom za Kráľovnú neba a zeme, pozdvižená nad všetky chóry anjelov a celú nebeskú hierarchiu svätých, sediac po pravici svojho jediného Syna, nášho Pána Ježiša Krista, získava s veľkou istotou to, o čo prosí svojimi materinskými modlitbami; prosby Panny Márie nebudú nikdy odmietnuté.“

Ak teda aj v našom každodennom živote môžeme naďalej zakúšať Máriinu láskyplnú prítomnosť a materinskú starostlivosť, je to dôsledok jej nanebovzatia a jej účasti na sláve zmŕtvychvstalého Krista, ktorú veriaci vždy vyjadrovali metaforou kralovania a koruny. Inými slovami: je to dôverné spoločenstvo s Bohom Otcom, Synom a Duchom, ktoré robí Máriu Kráľovnou vesmíru, a to isté spoločenstvo jej aj umožňuje zasahovať do ľudských osudov všetkých čias.

(Adam Schwarz, podľa článku uverejneného v časopise *ADMA online* 10/2023, skrátene)

BARDEJOV

Saleziánska komunita pracuje na dvoch miestach:
na sídlisku Vinbarg + kostol svätej Anny a na sídlisku Poštárka

Autori: manželia Juríčkovci a Marek Pančura SDB

Foto: SDB Bardejov a Martin Novák

História

Saleziáni v Bardejove pôsobia oveľa dlhšie, ako sú oficiálne zaregistrovaní. Už v 60-tych rokoch minulého storočia tu pôsobili viacerí nadšenci dona Bosca, aj keď len tajne, a pripravovali pôdu pre neskorší rozmach tohto diela. Zo saleziánov spomeniem aspoň nebohého dona Timka a koadjútora Juraja Kaščáka, ktorí boli zamestnaní v Bardejovských Kúpeľoch a v bardejovskej nemocnici. Treba tiež pripomenúť aj niekoľkých odchovancov z Miletičovej spred barbarskej noci, ktorí žili vo svojich rodinách v okolí Bardejova.

Koncom roka 1987 prišiel do Bardejova don Jozef Bližinský a Vincent Macejko. Neskôr k nim pribudol aj Peter Bešenyei. Popri svojom civilnom povolání začali rozvíjať aj bohatú saleziánsku činnosť v rodinách a s mladými. Už v lete 1989 sa na ihrisku v Tarnove odohral 1. ročník futbalového turnaja KAMA (krycí názov pre katolícku mládež počas totality). Bohatá účasť na ňom svedčí o tom, aká intenzívna bola činnosť týchto troch priekopníkov, ktorí bývali v bytovkách a svoj voľný čas naplno venovali apoš-

tolátu s mládežou, ale nezanedbávali ani rodiny, všetko v maximálne možnej tajnosti a diskretnosti. Podhubie saleziánskej rodiny pred novembrom 1989 vytvárali aj dvaja saleziáni spolupracovníci, ktorí oficiálne patrili pod stredisko Košice a neskôr Prešov.

Po novembri 1989 nastali veľké možnosti, ale aj veľké potreby. Zasiate semienka klíčili, preto bola potrebná sústavná starostlivosť o ne. Božia prozreteľnosť prostredníctvom košického

biskupa Mons. Alojza Tkáča ponúkla tejto rodiacej sa saleziánskej komunite do správy kostolík svätej Anny, ktorý bol prakticky nepoužívaný niekoľko desiatok rokov a slúžil iba na vykonávanie pohrebov a ako skladisko. Už prvé dni ukázali, koľkých nadšencov tento projekt zapálil. Bolo potrebné veľké množstvo práce, obiet a modlitieb, aby sa mohol zrealizovať a neskôr aj rozšíriť. S rozvojom aktivít sa musela vyriešiť aj otázka komunitného bývania. Aj tu za-

Brigády na Brezovke, ale aj inde

Animátorský výlet na Brezovke

na Poštárke. O tom ste si mohli prečítať viac v osobitnom článku.

Nová etapa

Nové výzvy prišli už o niekoľko rokov, keď po dohode otca provinciála a košického arcibiskupa bola saleziánom zverená roz-

siahla Božia ruka a podarilo sa výhodne odkúpiť dom bývalej materskej školy Jasu. Postupne sa zrekonštruovala, vytvorili sa v nej ubytovacie priestory, herne, miestnosti na stretká, kaplnka a nevelké ihrisko. To občas dví-

halo tlak okolitých susedov, lebo prekopnuté lopty často končili v ich záhradkách. Zdalo sa, že saleziáni už môžu pokojne pracovať. Pred rekonštrukciou tejto budovy saleziánom na stretká slúžili priestory bývalého Katolíckeho kruhu, ale tie nebolo možné upravovať pre saleziánske potreby z dôvodu, že budova sa nachádza v zóne mestskej pamiatkovej rezervácie. A tak po úspešnej rekonštrukcii priestorov na Kellerovej ulici mohli saleziáni ďalej rozvíjať svoju činnosť. Popri tom začalo rásť aj dielo s Rómami

rastajúca sa farnosť s veľkým počtom mladých rodín s deťmi na sídlisku Vinbarg. A kolotoč stavať, opravovať, prestavovať sa znova roztočil. Zdalo by sa, ako keby saleziáni vo víre toľkých povinností zabudli na heslo dona

Bosca: „Daj mi duše, ostatné si vezmi.“ Nie je to však tak,

lebo mladých stále pribúdalo a pribúda a do bezduchého sídliska, ktoré bolo ako malá bardejovská Petržalka, sa so šírením viery začal vracieť aj duch. Ľudia tu radi prichádzajú, lebo sa cítia prijatí, a tak Farnosť Svätej rodiny má nielen také meno, ale s menom nesie aj poslanie, ktoré sa dnešní saleziáni aj ich predchodcovia snažili naplniť.

V rámci farskej pastorácie si farnosť plní úlohy ako každá iná farnosť – sväté omše, krsty, sobáše, svia-

tosti zmierenia, prípravy na sviatosť birmovania, pohreby... Otcom saleziánom najmä pri krstných a sobášnych náukách a pri príprave na sviatosť birmovania vypomáhajú aj laici, o formovanie ktorých sa saleziáni ochotne starajú. Každý mesiac je pripravených viacero duchovných obnov, formálnych stretní podľa veku a stavu. Je bežné, že starší odovzdávajú skúsenosti mladším a tento kolobeh pokračuje ďalej. Fungujú detské stretnutia pre najmenších žiakov, mamičkovské stretnutia pre mamičky na materskej dovolenke, stretnutia pre žiakov základných, stredných škôl a vysokoškolákov, ktoré sú animované skúsenými, ale hlavne

Je tu pomerne silná a zapálená saleziánska rodina, ktorá stále hľadá spôsoby, ako upevňovať rodinnosť, rozširovať saleziánsku charizmu a odpovedať na potreby nášho okolia.

ochotnými saleziánmi spolupracovníkmi, exallievmi a dobrodincami.

Od roku 1995 pôsobí pri saleziánskom stredisku aj stredisko saleziánov spolupracovníkov, ktorých počet postupne rastie. V auguste 2018 bola založená skupina exallievov ako ďalšia zložka saleziánskej rodiny. Obe tieto laické hnutia pôsobia popri sebe a vykrývajú veľké pole aktivít pri organizovaní letných táborov – prímestské aj pobytové pre

Pán Boh nám v posledných rokoch požehnal aj dve sestry FMA z Bardejova

Prvé začiatky vo farnosti

Od Vianoc 2022 sme začali robiť aj vianočné trhy

Peknou aktivitou je aj spoločná rodinná dovolenka v Chorvátsku

rodiny s deťmi, výlety, pomoc pri zabezpečovaní duchovných cvičení, obnovách pre mladých, ale aj tam, kde treba priložiť chlapeckú alebo ženskú ruku k dielu – upratovanie na chatách, v kostoloch a podobne.

Dvakrát v roku, pred Vianocami a Veľkou nocou, sa organizuje potravinová zbierka Saleziánske kilo na pomoc rodinám v núdzi. Sila rodinnosti a solidarity sa prejavila aj pri pomoci presídlencom z Ukrajiny.

Záver roka býva spojený so spoločenskými aktivitami. Aj tu sa mladým i starším ponúka možnosť účasti na Štefanskom plese či zmysluplné využitie posledných chvíľ občianskeho roka – Silvester.

Oslavy liturgického sviatku dona Bosca v Bardejove majú príchuť veľkolepejšou pod názvom Bardejovské Valdocco, ktoré neporazila ani pandémia covidu

či iné nepríjemnosti. Otcom tejto veľkej myšlienky bol don Jozef Blišinský. Osvojila si ju celá saleziánska rodina a pretrváva už viac ako tridsať rokov.

Pri saleziánskom stredisku pôsobia viaceré hudobné a spevácke zbory, ktoré spestrujú priebeh liturgických slávení. Aj tu sa prejavuje duch rodinnosti a je povzbudzujúce, ako otcovia sprevádzajú hrou na hudobné nástroje svoje deti, ktoré zase všetok svoj elán vkladajú do spevu. Zo všetkých spomenieme aspoň jeden detský zbor ViniMini, ktorý si už získal svojich nadšencov aj mimo Bardejova.

Výzvy prítomné i budúce

Saleziánske dielo v Bardejove je komplexné. Našťastie sa tu nachádza aj pomerne silná a zapálená saleziánska rodina, ktorá stále hľadá spôsoby, ako

upevňovať rodinnosť, rozširovať saleziánsku charizmu a odpovedať na potreby nášho okolia.

Veľkou výzvou v najbližšom čase je aj stavba novej saleziánskej chaty v obci Brezovka v blízkosti starej saleziánskej chaty. Pre tento krok sa rozhodlo z dôvodu zlého statického stavu pôvodnej chaty, ale zároveň je aj vízia, že s novou chatou by sme mohli ďalším mladým, školákom a rodinám ponúknuť saleziánsku charizmu a zoznámiť ich so saleziánskou rodinou.

Projekt je to náročný a oceníme každú pomoc. Viac o tomto projekte sa dozviete na stránke www.novabrezovka.sk. Ďalšie informácie o živote saleziánskeho diela v Bardejove môžete nájsť na našom webe www.pobavi.sk. Pre tých, čo sa nad tým niekedy zamýšľali, je to skratka PO-štárkaBA-rdejovVI-nbarg.

Vianočná večera s animátormi a ich rodičmi

Bardejovské Valdocco

Priblížiť sa k srdcu človeka si vyžaduje odvážnu pokoru a pokornú odvahu

Autor: Kamila Novosedlíková FMA / Spracovala: Dagmara Čepelová FMA

Foto: Martin Valábek / archív FMA

PhDr. Kamila Novosedlíková FMA, povolaním učiteľka jazykov, sa dvadsať rokov venovala písaniu histórie slovenských saleziánok. Keď po svojej tretej publikácii zatvorila pero, otvoril sa jej ďalší priestor na skúmanie a pre osobný rozvoj. Koučovanie je v súčasnosti jej misia.

Kedy vzniklo tvoje koučovacie povolanie a koľko rokov sa mu už venuješ?

Od mladosti som mala túžbu byť nápomocná ľuďom. Kurz *Kresťanský kouč* bol pre mňa pozvánkou... mať v rukách kompetenciu a zároveň odborne vytvorený nástroj pre službu človeku. Objavovanie múdrosti koučovania postupne prerástlo vo vášeň naplno venovať svoj čas súčasnej živej histórii, človeku, ktorý dnes túži po pokojnom vypočutí, potrebuje sa zastaviť a nastaviť si hranice, ktorý zabudol, že má v sebe bohatstvo, zdroje, ktoré keď znovu nájde, začne v sebe objavovať ďalšie a ďalšie Božie dary. Venujem sa ženám, čo hľadajú sprevádzanie na ceste osobného, duchovného alebo profesionálneho života.

Čo je v tvojom ponímaní kresťanský koučing?

Koučovanie je už dvadsaťpäť rokov pomáhajúca profesia. Je to forma pomáhajúceho rozhovoru, kde kouč sprevádza špecifickým spôsobom klienta k riešeniam, novým možnostiam či iným pohľadom na situáciu. Kládne mu otázky tak, že mu umožňujú pozrieť sa na problematiku z iného uhla pohľadu. Pomáha mu definovať kroky, ktoré sú k zmene potrebné. Je však výlučne na koučovanom, do akej hĺbky a do ktorých oblastí sa rozhodne ísť.

Vzdelávala si sa nejakou špeciálne?

V roku 2015 som absolvovala výcvik kresťanského koučingu Zá-

klady koučingu pre pracovníkov v pomáhajúcich profesiách pod záštitou Family Garden a PhDr. Mariána Kubeša, PCC, autora a odborného garanta. V roku 2018 som absolvovala kurz *Emocionálnej gramotnosti* od amerického odborníka Dana Newbyho. V roku 2021 som sa zúčastnila na 9-mesačnom koučovacom výcviku v existenciálnom prístupe *Umenie zmyslu, nielen v biznis koučovaní*. V roku 2022 na to nadviazal výcvik *Alchýmia profesionálneho koučovania*. Autorkou a lektorkou oboch kurzov je Mgr. Zuzana Valábková, PCC.

Aké je tvoje koučovacie motto, čím sa riadiš?

„Dôveruj klientovi, dôveruj Bohu, dôveruj sebe, dôveruj procesu.“ Ľudia majú v sebe množstvo darov, na ktoré v procese svojho života pozabudli. Pri koučovaní sa riadim tým, že spoločne objavujeme tieto dary. Nie som guru, nemudrujem, ako majú ľudia žiť a čo majú robiť, ale sprevádzam ich premýšľaním, objavovaním seba, darov, možností. Dôležitá vec je stretnúť človeka tam, kde aktuálne je, bytostne ho počúvať, nemoralizovať, byť s ním. To, čo považujem za kľúčové, je môj osobný a duchovný rozvoj. To, ako pracujem, súvisí s tým, kto som aj ako človek.

Prečo je náhľad na klienta dôležitý?

Náhľad je profesionálny pojem. Zjednodušene, náhľad je to, ako sa pozerám na človeka, aké predpoklady a presvedčenia o ňom mám. Tento náhľad mi pomáha pracovať s človekom užitočným spôsobom. Náhľad súvisí s prístupom, v ktorom daný kouč študoval. Ja osobne využívam existenciálny náhľad na klien-

Koučovanie online

ta. Ak tvoj náhľad na človeka je taký, že je tvorivý, že je preňho dôležitý zmysel, že vie prebrať zodpovednosť za seba a svoje rozhodnutia, budeš ho podporovať v tvorení riešenia, nebudeš zaňho premýšľať alebo preberať zodpovednosť za jeho rozhodnutia.

Čo ti táto služba dáva, čím ťa obohacuje? Je niečo, čo je pre teba náročné?

Každé koučovanie je špeciálne a nové, vždy tak trochu dobrodružstvo. To, čo ma skutočne obohacuje, sú samotní klienti, ich sila, odvaha, odhodlanie,

Sestra Monika Skalová, provinciálna predstavená FMA, sestra Kamila Novosedlíková; stretnutie ACSSA v Bratislave 2018, prezentácia knihy LE SUORE SALESIANE SLOVACCHE

múdrosť a vytrvalosť. Hoci som ako koučka v roli profesionála, často si z koučovania odnášam od klientov múdrosť do svojho života. Náročné je pre mňa ovládnuť tendenciu nadmerne

pomáhať či zachraňovať klienta. Aj keď sa môže zdať, že koučovanie je o pomáhaní, je to iné pomáhanie. V koučovaní ide o to, aby vzrastala klientova sila a zdravé sebavedomie. Ak sa snažíme ľudí zachraňovať, riešiť za nich a dávať im „dobré rady“, robíme z nich slabých a odkázaných.

V zachraňovaní iných je dobre rozpoznatelná naša vlastná pýcha a nadradenosť. Naučiť sa nezachraňovať ľudí, ale dať im priestor vyrásť je dlhodobá osobná práca.

Čo môže klient získať v koučovacom procese?

To, čo môže získať, je nové uvedenie seba, nových možností, ktoré má. Klienti opisujú, že im koučovanie pomáha v tom, aby sa vymotali z nejakého problému alebo náročnej situácie a dosiahli zmenu, po ktorej túžia. Môže to byť aj niečo vzťahové, pragmatické či duchovné. Niekedy ľudia prekvapí, že v takom „len rozhovore“ si uvedomia veci a perspektívy, o ktorých nikdy nepremýšľali. Tým, že klienti dostávajú plnú pozornosť skutočne prítomného človeka a podporu v situácii, ktorou prechádzajú, objavujú sa „aha momenty“, vďaka ktorým sa môžu veci v ich živote meniť k lepšiemu. Koučovanie pomáha klientom vyrásť, osobne zmocniť, prebrať zodpovednosť za situáciu a vedome sa rozhodovať.

Máš nejaký špeciálny zážitok s koučovaním?

Veľmi oslobodzujúcim zážitkom bolo práve poznanie, že napríklad závisť, lenivosť alebo aj hnev nemusia byť len hriechmi, ale že sú to emócie, ktoré prežívame, a je to tak v poriadku. Dnes viem, že je dôležité naučiť sa emóciám

rozumieť a pracovať s nimi. Viem, že emócie nie sú dobré alebo zlé, ale že sú to nositelia informácií o nás a našom prežívaní. Ony prinášajú posolstvo-múdrosť, ktoré máme dešifrovať. Myslím, že je čas postupne sa vzdelávať a porozumieť veciam v širšom kontexte.

Komu by si koučing odporučila a prečo?

Každému, kto chce prežívať plnohodnotný život, kto túži niečo zmeniť vo svojom živote, rozhodnúť sa pre niečo nové alebo chce osobne, duchovne či profesionálne vyrásť. Každý z nás stojí neraz pred rozhodovaním alebo čelí nejakej životnej výzve. Nie v každej situácii je potrebná rada, a to je priestor na koučovanie. Je to ako v príbehu o chytaní rýb. Ak rozdáte rady, tak ľudia

Koučovacie stretnutie

dom chytáte ryby a vytvárate závislosť, ak ich však postupne naučíte, ako si rybu chytiť, stávajú sa nezávislými a slobodnými. A o tom je koučovanie, aby ľudia boli slobodní, tvoriví, vedomí si svojich zdrojov a silných stránok.

Čo by si na záver ešte dodala?

Z mojej niekoľkoročnej praxe sa mi koučovanie javí ako odpoveď na znamenie dnešných čias. Byť vypočutý v bezpečí a s rešpektom je veľmi vzácna komodita. Mať dovolenie priblížiť sa k srdcu druhého človeka si vyžaduje od kouča odvážnu pokoru a pokornú odvahu.

Preventívny systém vo výchove mládeže VI.

Autor: František Kubovič SDB

Foto: Barbora Kullačová

Po láskavosti si predstavíme ďalší pilier výchovného systému dona Bosca – rozum. Nejde o aplikáciu abstraktných ideí, ale o usmerňovanie vzájomných vzťahov spoločného života.

Na to, aby sme pochopili, čo don Bosco myslí, keď hovorí o rozume, je vhodné porozumieť kontextu vnímania tohto pojmu v jeho období. On sám zažil epochálnu premenu spoločnosti, ktorá sa zmenila z poľnohospodárskej na priemyselnú. Jeho súčasník filozof August Comt (1798 – 1857), zakladateľ pozitivizmu, tvrdil, že ľudstvo prechádza vo svojich dejinách tromi etapami, a to teologickou, metafyzickou a pozitívnou. V prvej, teda do roku 1300, sa ľudstvo riadilo náboženstvom; v druhej, do roku 1800, filozofickou špekuláciou; zatiaľ čo v tretej, od roku 1800, sa bude riadiť len racionálnou a pozitívnou vedou. Podľa Comtovho pozitivizmu sa mali skúmať iba fakty, ktoré sa dajú reálne vedecky overiť, a nepotvrdené špekulácie sa mali odmietnuť. Neskôr filozof, ktorý ovplyvnil súčasný sekularizmus, Ludwig Wittgenstein (1889 – 1951) tvrdil: „O čom nemožno hovoriť, o tom sa musí mlčať.“ Dá sa rozprávať len o vedecky dokázateľných veciach a ostatné ako hodnoty, zmysel, náboženstvo, viera nech ostanú uzatvorené v osobnej sfére človeka. Na verejnosti sa o nich nehovorí. Aj dnes často dávame kredit iba tomu, čo je „vedecké“. Takéto vnímanie rozumu nezodpovedá ideí dona Bosca. Aké sú charakteristiky rozumu v saleziánskom vnímaní? Prvú charakteristiku by sme mohli nazvať veľmi jednoducho, a to **mať zdravý rozum**. Zahŕňa v sebe

rozumnosť, normatívnosť a poriadok. **Rozumnosťou** sa nemyslí nič, čo by bolo abstraktné, vedecké alebo príliš vzdialené od každodenného života. Myslí sa ňou spoločný zmysel pre jednoduchosť, nie strojenosť, odmietanie čudáciťiev, zvláštností a vytvárania vykonštruovaných vecí alebo ich vzájomného umelého spájania. Podmienkou zdravej rozumnosti je vytvorenie ducha rodiny a normálnosti. To si však – aby sa dalo žiť spoločne – vyžaduje vytvorenie rozumných noriem a poriadku vzájomného spolužitia. Tu vidíme, ako sú prepojené láskavosť a rozum. Rozum znamená predovšetkým racionalitu osvietenú duchovným životom prostredníctvom jasných myšlienok a pravdy a nie iba prostredníctvom citovej príťažlivosti, náklonnosti alebo sentimentality. Ak ide len o citové motivácie odtrhnuté od viery a rozumu, ktoré odmietajú akékoľvek racionálne zdôvodnenie (fideizmus), veľmi ľahko sa upadne do manipulácie. Stáva sa to často lídrom, ktorí pre svoje záujmy cez silné emócie oslovia adolescentov a naviažu ich na seba. Práve rozum má vplyv na láskavosť a vytvára základný element lásky a láskavosti, ktorá nie je len emocionálnym výbuchom. Láska je kráľovná čnosť, zahŕňa celú osobu, nie je to iba obyčajná blízkosť. Don Bosco to vyjadril

takto: „Nechaj sa viesť rozumom a nie vášňou.“

Druhou charakteristikou rozumu je **normatívnosť**, ktorú môžeme chápať na jednej strane ako formálne dodržiavanie pravidiel, viazaných na zabezpečenie poriadku. Na druhej strane je to zároveň schopnosť vedieť prirodzene robiť to, čo robia ostatní v okolí, samozrejme, okrem zla a hriechu. Múdry vychovávateľ rešpektuje svet mladých, to, čo robia, čím žijú aj ich samotných, to, akí sú. Vie sa múdro zúčastňovať na ich živote a pritom neupadnúť do moralistického posudzovania. Práve cieľom láskavej asistencie je viesť rozum tak, aby nevyšiel z bežného a obyčajného konania či správania, aby sa všetko udržalo v mantineloch normálnosti. Pre dona Bosca nie sú pri uvažovaní odrazovým mostíkom vznešené, abstraktné, nereálne a múdre myšlienky, musia byť zároveň odovzdávané v spoločnosti, nemajú to byť len nápady jednotlivca.

Poriadok, tretia charakteristika rozumu, sa nechápe ako nanútená myšlienka alebo pravidlo, ktoré je dané „zhora vrchnosťou“ a iba preto je platné. Išlo by o represívny systém, lebo by sa zakladal na nepomere moci – bol by daný

len z moci. Don Bosco chcel, aby chlapci pochopili zmysel pravidiel a poriadku. Nechcel, aby sa pre duchovné motívy predkladali nerozumné a iracionálne veci. Ak veci nie sú pochopené a ide sa cestou „duchovnej skratky“ – nájsť len čisto duchovné motivácie a nimi to odôvodniť (často aj nerozumné) –, vtedy môžeme hovoriť o zneužití moci. Na začiatku celého výchovného procesu stojí rozumnosť vo forme spravodlivého a múdreho varovania s pochopením dôsledkov konania. Pravidlá nesmú byť dvoznačné. Mladí musia hneď od začiatku jasne vedieť, čo môžu a čo nemôžu robiť. Jednoducho povedané, spoločne si vysvetliť a ozrejmiť „pravidlá hry“. Môže sa to zdať zvláštne, že takéto niečo sa nachádza v preventívnom systéme. Don Bosco na začiatku školského roka vždy čítal pravidlá. Má to význam z dlhodobého hľadiska, pretože tak sa vytvára výchovný priestor, v ktorom sa dá pohybovať. Pre dona Bosca pravidlá nie sú len obyčajnými pravidlami, ktoré by sa mali dodržiavať so slepou poslušnosťou, ale vníma ich ako výchovný projekt s výchovnými cieľmi. Je potrebné pripomínať ich mladému človeku a pomáhať mu v dynamickom raste pri ich každodennom uskutočňovaní. Iba tak sa dá rozumne existovať. Pravidlá zároveň vyjadrovali aj rešpektovanie slobody mladého člo-

veka. Ak ich prijal, mohol zostať v oratóriu, ak ich odmietol, našiel si inú ponuku. Pravidlá sú aj dynamická vec. Na začiatku sú jasne definované v zhode s kresťanským humanizmom a pretavia sa do konkrétností. Samozrejme, nedá sa obsiahnuť a predpokladať každé správanie. Tým sa vytvára stále vzájomné pôsobenie medzi pravidlami, hodnotami a mladým človekom. Niektoré hodnoty sú dané priamo: spravodlivosť, čestnosť, pre iné je potrebné vytvoriť podmienky, aby sa zrodili, nestačia pravidlá: dôvera, úprimnosť, prijatie. Don Bosco nezačínal svoj výchovný systém hneď na začiatku striktnými pravidlami, ale prácou mnohých rokov sa postupne upravovali a až potom napísal o preventívnom systéme.

Treba dodať, že ak sú raz pravidlá schválené, musia byť aplikované podľa toho, ako a v akom kontexte sa zrodili: so zdravým zmyslom a akceptáciou rastu a dozrievania mladého človeka. Pri výchove nestačí raz povedať a potom mať očakávanie, že všetko pôjde. Je potrebné nájsť presvedčivý a rozumný dôvod. Vedieť si nájsť čas a premýšľať s mladým človekom v konkrétnych podmienkach. Rozum sa teda aplikuje na konkrétne situácie, pričom rozumnosť má byť spoločná u vychovávateľa aj u vychovávaného. Mal by sa stať vedomím osobnej zodpovednosti, nie len poslušnosťou

pravidla, ale znútornenej lásky.

Druhou charakteristikou rozumu je zmysel pre **celkový nadhľad**. To si vyžaduje, aby mal vychovávateľ väčší horizont ako mladí. Má mať horizont hodnôt, zmyslu vecí a poznať dynamiku vzťahov, aby vedel predísť situáciám skôr, ako sa vytvoria ťažkosti. Tento zmysel nadobudne štúdiom, výchovnou skúsenosťou, prežívanou duchovnosťou a osobnou autentickosťou. Osobná autentickosť si vyžaduje najmä čestnosť v dialógu zo strany vychovávateľa, ktorá spočíva v riešení problémov, neostáva len pri vonkajších veciach (škola, práca), ale má odvahu ísť do hĺbky a budovať vzájomnú dôveru.

Poslednou charakteristikou rozumu je princíp, ktorý dnes chýba, a to je praktická múdrosť. Tá je prvotným zdrojom rozumnosti. Treba mať premyslené, ako zasiahnuť v prípade potreby, vedieť, čo chcem dosiahnuť, mať zmapované podmienky, v ktorých sa nachádzam, a aké mám zdroje – aj tie vzťahové. To je spôsob praktického a zároveň aj rozumného zmýšľania. Nie sú to žiadne predurčené, všeobecne platné schémy, ale zohľadňujú konkrétnu situáciu. Ak chceme dospieť k takémuto zmýšľaniu, potrebujeme mať výchovnú intuíciu – schopnosť bezprostredne vyhodnotiť situáciu. A tá je ovocím štúdia a skúseností.

Kráčať spolu ako saleziánska rodina

Autor: Janka Schwarzová ADMA, Marta Peťková FMA

Foto: Peter Chvostál ASC

Aká je saleziánska rodina? V čom je podobná tej našej doma a v čom sa líši? Ak to má v rodine fungovať, musí v nej panovať láska. A tak je to aj v tej saleziánskej. To, čo jednotlivých členov saleziánskej rodiny spája, je láska k donovi Boscovi a túžba pomáhať mladým tak, ako to robil don Bosco.

V dňoch 22. – 25. novembra 2023 sa v Krakove stretli provinciálni delegáti Saleziánov dona Bosca (SDB) a Dcér Márie Pomocnice (FMA) so zástupcami ostatných skupín saleziánskej rodiny

ter Chvostálovci (ASC), Janka Schwarzová (ADMA) a Alenka Škorvagová (FCMN).

Stretnutie sa nieslo v duchu jeho hlavnej témy „Kráčať spolu ako saleziánska

a priateľov dona Bosca (ExDB) a Združenie exallievov a exallievov FMA (ExFMA); Dobrovoľníčky dona Bosca (VDB); Misijná komunita dona Bosca (CMB) a Kontemplatívna fraternita Márie z Nazareta

● Zástupcovia jednotlivých provincií a zložiek saleziánskej rodiny na stretnutí v Krakove

● Účastníci stretnutia v Krakove zo Slovenska a celosvetoví delegáti za saleziánsku rodinu: don Joan Lluís Playà SDB (v strede) a don Dominic Nguyen SDB (vpravo)

Regiónu strednej a severnej Európy, aby spolu hľadali cestu, ktorou sa vydať v tejto novej dobe. Ako pomôcť mladým ľuďom, ktorí sa v tej dobe strácajú, túľajú sa internetom, ako sa niekedy za čias dona Bosca túľali turínskymi ulicami, a hľadajú domov pre svoje srdce? Cieľom saleziánskej rodiny je ponúknuť im Božiu rodinu, takú, v ktorej je dobre, v ktorej je pokoj, prijatie a radosť, v ktorej každý môže byť sám sebou a najsť si v nej svoje miesto.

Zo Slovenska sa na stretnutí zúčastnili: don Pavol Grach (SDB), sestra Marta Peťková (FMA), manželia Martina a Pe-

rodina“. Prednášky sa striedali so spoločnou diskusiou v skupinách, s chvíľami modlitby a výmenou skúseností. Podobné stretnutia prebehli aj na iných kontinentoch, toto bolo štvrté v poradí a týkalo sa Európy.

Približne štyridsať účastníkov pochádzajúcich z provincií Poľska, Nemecika, z provincie severného Belgicka a Holandska, z Chorvátska, Slovenska, Slovinska, Maďarska a Malty zastupovalo tieto skupiny: SDB; FMA; Združenie saleziánov spolupracovníkov (ASC); Združenie Márie Pomocnice (ADMA); Exallievi – združenie odchovancov

(FCMN); celosvetoví delegáti za saleziánsku rodinu SDB a FMA don Joan Lluís Playà SDB a sestra Leslye Sandigo FMA; celosvetoví delegáti za jednotlivé zložky saleziánskej rodiny Dominic Nguyen SDB – za ASC a ExDB; sestra Lucrecia Uribe FMA – za ASC a ADMU a sestra Gabriela Patiño – ExFMA. Na stretnutí sa zúčastnil aj zakladateľ Misijnej komunity dona Bosca Guido Pedroni a prezident Svetovej konfederácie exallievov Bryan Magro.

Po skončení spoločného programu prebehlo aj stretnutie delegátok FMA so sestrou Leslye a sestrami z ambita pre

● Spolu kráčať ako saleziánska rodina – zúčastnení zástupcovia ASC s národnými a celosvetovými delegátmi za ASC (v strede dole sestra Lucrecia Uribe FMA, celosvetová delegátka za saleziánsku rodinu pre ASC a ADMA)

● Svätá omša v Saleziánskej seminárnej kaplnke v Krakove

saleziánsku rodinu. Hovorilo sa o úlohe provinciálnej delegátky pre saleziánsku rodinu a o situácii v provinciách.

IX. medzinárodný kongres Panny Márie Pomocnice kresťanov vo Fatime

V dňoch od 29. augusta do 1. septembra 2024 bude Fatima hostiť IX. medzinárodný kongres Panny Márie Pomocnice kresťanov adresovaný všetkým skupinám saleziánskej rodiny. Kongres má za cieľ zviditeľniť, prehĺbiť a šíriť úctu k Pomocnici, ktorú si don Bosco tak veľmi ctí.

„Don Bosco sa už od detstva odvolával na Pannu Máriu ako na Učiteľku a Matku. Pri zakladaní a rozvíjaní svojho diela zakúsil, že „všetko urobila Mária“ aj mimoriadnymi zásahmi, zasvätil rodiacu sa kongregáciu Panne Márii s titulom Pomocnica kresťanov. Keď potom od Panny Márie dostal inšpiráciu založiť Inštitút dcér Márie Pomocnice, chcel, aby bol „živým monumentom“ jeho vďačnosti Pomocnici. Jej zveril aj saleziánskych spolupracovníkov, aby ich chránila a aby v nej našli inšpiráciu pre apoštolské úsilie. Zriadil tiež Združenie ctiteľov Márie Pomocnice späté s turínskou svätynou ako znak vďačnosti za materskú prítomnosť Božej Matky v celom jeho diele“ (don Pascual Chávez, IX. nástupca dona Bosca). Sale-

ziánska rodina má v súčasnosti tridsaťdva skupín, pričom na Slovensku je zastúpených deväť z nich.

„Všetky skupiny sú dedičmi saleziánskej charizmy a ducha a medzi sebou majú veľmi hlboký vzťah, takže každá skupina uskutočňuje identitu saleziánskej rodiny, ale nie bez blízkeho vzťahu k identite iných skupín. Vstúpiť do niektorej skupiny a stať sa vďaka špecifickému povolaniu jej súčasťou znamená stať sa členom celej rodiny. Je to ako cítiť sa zverení jedni druhým vo vzájomnom vzťahu. Práve tým rôzni členovia umožňujú saleziánskej rodine prežívať úplnosť svojich darov a hodnôt, pretože v rôznych skupinách sa kladie dôraz na zvláštne duchovné aspekty, ktoré sú spoločným dedičstvom a ktoré práve preto nesmú chýbať v žiadanom saleziánskom srdci. Spoločenstvo saleziánskej rodiny ich dáva k dispozícii všetkým“ (don Pascual Chávez, IX. nástupca dona Bosca).

Prvý kongres Panny Márie Pomocnice zvolal don Egidio Viganò, VII. nástupca dona Bosca, a konal sa v Turíne v roku 1988 na sté výročie smrti dona Bosca. Odvtedy sa uskutočnilo ďalších sedem medzinárodných kongresov.

Téma zvolená pre IX. medzinárodný kongres Panny Márie

Pomocnice kresťanov „Dám vám Učiteľku“ pripomína sen dona Bosca z deviatich rokov, ktorého 200. výročie budeme sláviť v roku 2024.

Registrácia na IX. medzinárodný kongres Panny Márie Pomocnice kresťanov už prebieha a trvá do 24. júna 2024. Registrácia je individuálna a dá sa vykonať prostredníctvom formulára dostupného na webovej stránke kongresu, kde sú k dispozícii aj všetky podrobnosti a údaje o nákladoch na účasť: <https://mariaauxiliadora2024.pt/it>. Duchovná príprava na kongres prebieha prostredníctvom formálnych textov uverejnených na stránke kongresu a v ADMA On Line na webovej stránke <https://www.admadonbosco.org/adma-on-line>.

Niekoľko myšlienok, ktoré zazneli počas hľadania cesty k mladým v pracovných skupinách alebo na prednáškach v Krakove:

- MNOHÝM SA MÔŽE ZDAŤ JAZYK CIRKVI ZLOŽITÝ, CESTOU, AKO HO PRIBLIŽIŤ MLADÝM, JE ZVELADIŤ HO NA JAZYK EVANJELIA.
- SPOLUPRACOVAŤ NEZNAMENÁ IBA PRACOVAŤ SPOLU, ALE NAJMÄ SNAŽIŤ SA POROZUMIEŤ JEDEN DRUHÉMU.
- POČÚVAJME ICH (MLADÝCH), NECHAJME ICH PÝTAŤ SA. KLÁŠŤ OTÁZKY, VYTVORME NA TO PRIESTOR.
- MODLIME SA SPOLU S MLADÝMI.
- POZVIME MLADÝCH, ABY SA STALI PRIATEĽMI DONA BOSCA.
- DON BOSCO JE DAROM DUCHA SVÄTÉHO PRE CIRKEV. BUĎME TIEŽ DAROM TAK AKO ON.
- DON BOSCO POTREBOVAL KAŽDÉHO. KAŽDÝ, KTO PRISIEL DO ORATÓRIA S TŮŽBOU POMOCŤ, V ŇOM NAŠIEL MIESTO.

Dám vám
UČITEĽKU
IX. Kongres - Mária Pomocnica kresťanov

Fatima 29. augusta - 1. septembra 2024

Registrácia od 24.9.2023

www.mariaauxiliadora2024.pt

TEHLIČKA 2024

Južný Sudán, Tonj

Darujme deťom v Južnom Sudáne lepšie podmienky na vzdelávanie

Autor: SAVIO o. z.

Foto: SAVIO o. z.

Pôstna zbierka Tehlička prináša aj v tomto roku možnosť aktívne pomáhať a zlepšiť podmienky na vzdelávanie viac ako tisícke detí a mladým v Edukačnom centre svätej Bakhity na misii v Tonj v Južnom Sudáne.

„Študenti prichádzajú do našej školy z veľmi chudobného prostredia. Rodičia detí sú väčšinou jednoduchí farmári alebo pastieri, ktorí sa tu usadili z iných nepokojných častí krajiny. Množstvo našich žiakov pochádza z rodín s polygamnou štruktúrou a väčšina rodičov je negramotných a nikdy do školy nechodila. Tieto rodiny často nemajú prostriedky na zaplatenie školného a zabezpečenie školských pomôcok pre svoje deti. Naša škola zabezpečuje jedno jedlo denne svojim študentom, pre ktorých je to vzácnosť. Dôvodom nedostatku potravín v tejto oblasti sú najmä klimatické zmeny a čas-

je dosiahnuť lepšie prostredie na učenie, pretože nemôžete nakrímiť mozog s prázdny žalúdkom.“

Edukačné centrum svätej Bakhity bolo založené v roku 2008 sestrami saleziánkami, ktoré tu postupne vybudovali školu pre viac ako 1 100 detí vo veku od päť rokov až do dospelosti. Sestry saleziánky v Južnom Sudáne pôsobia od roku 1984 a prostredníctvom rôznych rozvojových programov sú znamením nádeje pre chudobných a núdzných, najmä pre deti, mladých a ženy. „Snažíme sa osloviť domorodé obyvateľstvo prostredníctvom služby v školách, oratóriách, poľnohospodárskych programoch a v zdravotných strediskách. Prostredníctvom vzdelávania sa osobitným spôsobom snažíme vyformovať DOBRÝCH KREŠŤANOV a ČESTNÝCH OBYČANOV... po stopách dona Bosca,“ hovorí sestra Dolores FMA, riaditeľka Edukačného centra svätej Bakhity na misii v Tonj. „Výzvy pokračujú a je ich mnoho,“ pokračuje sestra Dolores, „snažíme sa podporovať vzdelávanie dievčat v kultúre, kde sú dievčatá stále považované za druhoradé vo vzdelávaní. Podporujeme pestovateľskú činnosť v škole, aby mala nejaké prostriedky na obedy pre žiakov, na jedlo, ktoré je také vzácné a stále ho je v tejto krajine nedostatok. Študenti pochádzajúci z dedín sú často motivovaní a chcú pokračovať v školskej dochádzke napriek problémom zo strany svojich rodín. Mnohí z nich na strednej škole musia pracovať

Rozdávanie školského obeda – ciroková kaša

té nepokoje či konflikty v okolí. Napriek tomu výsledky našich žiakov a študentov ukazujú ich túžbu po vzdelaní a veľkú snahu napredovať. Poskytovanie stravy žiakom počas vyučovania nám umožňu-

a živiť sa sami, aby mali na stravu, bývanie a školné. Napriek výzvam veríme, že vzdelávanie je kľúčovým nástrojom rozvoja krajiny a budovania mieru. Radi by sme zlepšili podmienky našim študentom

počas obedov či iných celoškolských spoločných aktivít vybudovaním školskej haly, ktorá by dokázala chrániť našich žiakov pred silným slnkom a v období dažďov im poskytla útočisko.“

Žiaci počas školského obeda v Edukačnom centre svätej Bakhity

Deti z farnosti Tonj prichádzajú denne do oratória k sestram saleziánkam

Sestry saleziánky poskytujú vzdelanie deťom v materskej, základnej a strednej škole. Zároveň sa špeciálne venujú miestnym dievčatám, ktoré nedostali možnosť chodiť do školy v ranom detstve. Pre ne založili odbornú dievčenskú školu, kde sa okrem čítania, písania či počítania venujú niektorému z remesiel, aby sa dokázali užiť aj sami. **Sestry saleziánky zabezpečujú všetkým svojim študentom pravidelný školský obed, ktorý je často jediným jedlom týchto detí. Momentálne však škole chýba školská jedáleň a deti sa stravujú na prašnej zemi pod stromami, ktoré ich aspoň čiastočne chránia pred spaľujúcim slnkom. Cieľom tohtoročnej zbierky TEHLIČKA 2024 je zlepšenie podmienok vzdelávania vybudovaním multifunkčnej školskej haly,**

ktorá bude každodenne slúžiť ako jedáleň počas školských obedov pre viac ako 1 100 žiakov. Zároveň sa bude využívať na slúženie školských svätých omší a na rôzne edukačné prednášky. Tak, aby aj tieto deti a mladí mali dôstojné podmienky pri vzdelávaní. **Pozývame vás zapojiť sa do tohto ročníka pôstnej zbierky TEHLIČKA 2024.** Do aktivít počas zbierky sa môžu zapojiť rodiny, deti a žiaci materských, základných či stredných škôl, spoločenstvá, detské a mládežnícke „stretká“, farnosti a, samozrejme, v neposlednom rade široká verejnosť.

Dávame do pozornosti našu stránku www.tehlicka.sk, kde môžete nájsť detailnejšie rozpracované aktivity, pôstne výzvy, hry a materiály na stiahnutie – mapy, fotky, obrázky, videá a iné. Nájdete tam aj duchovné materiály, aby sme sa spolu pripravili na slávenie Veľkej noci a zároveň podporili saleziánsku misiu v Tonj.

Súčasťou tohtoročnej kampane TEHLIČKA 2024 bude aj možnosť poskladať si svoju vlastnú **misijnú tehličku**. Do nej si môžete odkladať to, čoho ste sa zriekli počas Pôstu, či to, s čím sa chcete podeliť alebo čo chcete podarovať. Takto môžete konkrétne pomôcť a podporiť túto saleziánsku školu a jej žiakov.

Podme spolu vytvoriť lepšie podmienky na vzdelávanie pre deti na misii v Tonj v subsaharskej Afrike. Ochotní darcovia zas majú možnosť podporiť zbierku darovaním online, sprostredkovaním výzvy na sociálnych sieťach alebo vytvorením vlastnej výzvy na podporu deti a mladých v Južnom Sudáne cez www.tehlicka.sk. Okrem toho je možné prispieť vkladom či prevodom finančného daru na číslo účtu IBAN: SK69 1100 0000 0026 2085 2641, SAVIO o. z., Miletičova 7, 821 08 Bratislava.

Ďakujeme vám za šírenie myšlienky dobročinnosti vo vašich rodinách, školách, medzi priateľmi a spolužiakmi či vo vašom širšom okolí.

Slávnostná svätá omša na sviatok svätej Bakhity

Deti sú ako gumené loptičky

Autor: Bruno Ferrero

Foto: Barbora Kullačová

Deti reagujú zle, keď ich do niečoho nútime. Na deti treba myslieť ako na loptičky z gumeny: čím prudšie ich hádzeme o zem, tým ďalej odskočia.

„Pri výchove mládeže sa vždy používali dva systémy: preventívny a represívny. V represívnom systéme sa podriadení oboznámia so zákonom, potom sa dozera, aby sa našli, a ak treba aj náležite potrestali previnilci... Odlišný, a povedal by som skoro opačný, je systém preventívny. Spočíva v tom, že chovancom sa pravidlá a predpisy ústavu vysvetlia a potom sa na nich dozera takým spôsobom, že nad sebou stále cítia bedlivé oko direktora alebo asistentov, ktorí sa s nimi rozprávajú, vo všetkom ich vedú, radia im a láskavo ich napomínajú ako milujúci otcovia.“ Tak sa vyjadruje don Bosco v prvých riadkoch knižky o svojom výchovnom systéme.

● **Časy sa zmenili, ale situácie nie.** Aj dnes sa ten, kto vychováva, nachádza na rázcestí. Musí si voliť medzi nútením a budovaním (costrizione – costruzione). To nie je slovná hra. Sú to skutočne dve výchovné perspektívy. Druhá cesta je riskantnejšia a predovšetkým namáhavejšia. Je to cesta rešpektovania osobnosti a jej slobody a najmä premenlivého rytmu jej rastu a dozrievania.

● **Deti reagujú zle, keď ich do čokoľvek nútime.** Na deti treba myslieť ako na loptičky z gumeny: čím prudšie ich hádzeme o zem, tým ďalej odskočia. Ak si chcú dospelí vynútiť autoritu (úctu, rešpekt), uchylujú sa k neúčinnému a dráždivému správaniu: hromžia, kážu, obviňujú, vyhrážajú sa, porovnávajú, znepokojujú sa, kričia, kritizujú, bijú,

trestajú. Deti na to všetko odpovedajú takým istým neúčinným správaním: revú, ničia, vyhrážajú sa, bijú sa, opíjajú sa, klamú... A najmä sa uzatvárajú do seba: nikoho si nevsímajú, spia, utekajú z domu, o nič nedbajú, sú znechutené, gánia, užívajú drogy, páchajú samovraždy.

● **Nijaký rodič si neželá** násilnú reakciu alebo izoláciu detí. A my vyvolávame práve takéto správanie, keď deti k niečomu donucujeme. A dôvod? Používanie silných prostriedkov pôsobí rýchlo a zdá sa, že je účinné, i keď len na krátky čas. Jestvuje obdobie, keď sa deti cítia, akoby boli obklúčené nepreniknuteľnými a dráždiacimi múrmi. Rodičia, ktorí takto konajú, sa stávajú iba ďalšou tehlou v múre.

● **Riešenie sa začína**, keď sa rodičia sami seba úprimne spytujú, aký má byť výsledok ich výchovnej práce. Zaiste, všetci chcú pomôcť deťom, aby sa stali zodpovednými a nezávislými. Nešťastie spočíva v tom, že mnohí rodičia príliš často konajú tak, akoby chceli deťom pomôcť vyhnúť sa nebezpečenstvu spojenému s cestou, ktorá vedie k tomuto cieľu. Možno si pletú formy izolácie s ochranou.

Získať si vážnosť

Keď si vychovávateľ zvolí cestu, ktorú odporúča saleziánsky preventívny systém, v určitom zmysle sa musí rozhodnúť stať sa spoľahlivým dirigentom, a nie tyranom. Musí získať od svojich detí to najlepšie, mať ich ako spojencov v ťažkej úlohe výchovy. „Mojí rodičia mi stále vravia, že som nevychovaný. Kto ma však vychovával? Predsa oni.“ Rodinná výchova je výsledkom interakcie medzi dvoma pólmi, obidvoma činnými (deti a rodičia), a nie jednosmerným vzťahom, kde rodičia dávajú a deti prijímajú a kde sú deti považované za bezduché veci.

Úlohou vplyvných rodičov by mohlo byť:

● **Mať situáciu pod kontrolou.** To znamená: poznať povahu a charakter detí, voliť si stratégiu a taktiku tým najvhodnejším spôsobom. Preto musia byť rodičia prítomní v živote svojich detí nie-

len občas a nie iba vtedy, keď sa objaví nejaký problém.

● **Informovať, vysvetľovať** pravidlá hry. Dobrý vedúci disponuje všetkými informáciami, ktoré potrebuje, aby urobil dobrú prácu, a delí sa o tieto informácie s osobami, ktoré vedie. „Chlapci musia poznať...“ hovorí don Bosco. Určítym spôsobom aj rodičia musia byť učiteľmi života. Žiaľ, mnohé deti sa cítia rozpačito, keď sa majú pýtať rodičov, čo ich (deti) naozaj zaujíma. Aby boli informácie informáciami, musia byť použiteľné. Podľa možnosti hneď.

Je dôležité, aby došlo k skutočnej komunikácii. Rodičia musia jasne vysvetliť idey a city, vybrať slová a správne činy, zredukovať bariéry na minimum. Deti musia dať najavo, že pochopili a premenili slová na skutky.

Vplyvné správanie obsahuje a naznačuje medze, i keď rešpektuje potreby a individualitu druhého. V takomto zmysle nie sú autorita a sloboda dva protikladné pojmy, práve naopak, jeden slúži druhému.

● **Povzbudzovať.** Úloha rásť je ťažká, najmä dnes. Deti dostávajú veľa usmerení, rád, názorov, ale málo povzbudení.

Ako možno deti povzbudzovať?

● **Prvým povzbudením je počúvať.** To znamená pozorne si vsímať nielen „fakty“, ktoré sa týkajú detí, ale aj ich hodnoty a túžby.

● **Odvzdávať jasné posolstvá.** V kabelke jedného dievčaťa bol požmolený a častým čítaním ošúchaný lístok: „Milovaná dcéra, viem, že ťa zlá známka na vysvedčení znechutila. Prosím ťa, nerob si starosti. Máš najlepšie známky zo všetkého, čo ja a tvoj otec považujeme za dôležité v živote! Si poctivá, zodpovedná a nezávislá. Si skutočne nádherná

ľudská bytosť. Nič iné nie je také dôležité. Objíma ťa a bozkáva tvoja mama.“

Všímať si aj maličkosti. Deti často vyjadrujú svoje žiadosti o pomoc malými znakmi; je dôležité naučiť sa ich rozoznávať.

Pomáhať deťom, aby sa samy povzbudzovali. To je podstatné. Cieľom výchovy je vlastne budovanie osobnosti, ktorá si dôveruje.

● **Uznať.** Deti sú veľmi citlivé na to, že rodičia uznávajú, schvaľujú a cenia si ich dobré správanie. Uznanie, prejav uspokojenia, pochvala sú posilnením, podnetom. Zodpovedná práca, dodržiavanie záväzkov, pružnosť, schopnosť rozhodnúť sa, stanoviť si ciele, robiť plány, starostlivosť o seba samého i o iných sú správaním, ktoré obdivujeme u iných, ale často ho neuznávame u vlastných detí.

V systéme dona Bosca sa upozorňuje tak, že to „nenaruša srdečný pomer medzi vychovávateľom a chovancom ani v čase výchovy, ani potom. Vychovávateľ, ktorý si získal srdce svojho zverenca, bude môcť naňho vždy mocne vplyvať, upozorňovať ho, radiť mu, dokonca ho opravovať, a to aj vtedy, keď už bude pracovať v rôznych oblastiach občianskeho života“. Celé tajomstvo spočíva v tom „získať si srdce“.

Sociálne siete

Autor: Viktória Norisová / Barbora Okruhlanská

Foto: Pexels

SNAPCHAT

Snapchat je chatovacia aplikácia, ktorá používateľom umožňuje odosielať obrázky a videá nazývané „Snaps“. Pred odoslaním je možné pridať do snapov text, kresby alebo filtre. Poslané ani prijaté správy však v appke neostanú navždy, lebo po zvolenom čase zmiznú. Rizikom aplikácie je vytvorenie dojmu, že „sexting“ je v poriadku. V domnienke, že obrázky, ktoré obsahujú nevhodné snímky, môžu zdieľať bez následkov. Prijímateľ môže fotografiu zachytiť a uložiť snímku obrazovky (screenshot) ešte pred jej zmiznutím.

DISCORD

Pôvodne bol Discord vytvorený pre potreby online hráčov, aby im umožnil vzájomnú interakciu pri hraní hier. To sa však zmenilo počas pandémie, kedy sa na túto platformu presunulo aj vyučovanie niektorých škôl. V súčasnosti na nej pôsobí 350 miliónov registrovaných

NIE SÚ IBA DVE

Keby sme sa vás opýtali, aké sociálne siete poznáte, pravdepodobne by ste hneď vymenovali Facebook a Instagram. Možno niektorí by ste dodali aj TikTok alebo YouTube. Ale poznáte aj ostatné platformy, na ktorých dnes mladí zvyknú tráviť svoj čas?

používateľov a 80 % z nich nemá s hráním videohier nič spoločné. Na Discorde môžete chatovať, volať si, vzdelávať sa alebo sledovať streamy hier. Okrem toho môžete zdieľať aj obrazovku, napríklad pri hraní počítačových hier alebo online lekcií kreslenia. Nájdete tu rôzne fóra/kanály/skupiny: študijné skupiny, fanúšikov hudobných skupín alebo nadšencov turistiky. Verejné fóra na discorde sú potenciálnym miestom

nevhodného obsahu. Odporúčame preto deťom aktivovať funkciu Bezpečné priame správy, ktorá prehľadáva a odstraňuje všetky priame správy odoslané vašim deťom, ktoré obsahujú explicitný obsah.

BEREAL

Niektorí túto sociálnu sieť nazývajú aj „Anti-Instagram“. Vznikla v roku 2020 s cieľom zdieľať autentické momenty dňa bez filtrov a umelých úprav. Princíp fungovania je jednoduchý – každý deň dostanú používatelia notifikáciu, aby v priebehu nasledujúcich dvoch minút pridali dve fotografie – jednu odfočenú prednou a jednu zadnou kamerou. Nemajú tak čas na štylizovanie sa do dokonalých póz. BeReal neumožňuje získavať popularitu pomocou lajkov, motiváciou pre zverejnenie príspevku je možnosť vidieť fotografie iných používateľov za daný deň. Hoci sa sociálna sieť snaží klásť dôraz na autenticitu pred umelou krásou, na druhej strane vyžaduje neustálu dostupnosť. Používatelia by mali byť opatrní a chrániť svoj osobný čas a súkromie.

TWITCH

Vznikol v roku 2011 ako platforma pre streamovanie a sledovanie živých videohier. Stal sa dominantným hráčom v oblasti livestreamovania hier s miliónmi aktívnych používateľov a streamerov z celého sveta. Nehráči len ťažko vedia pochopiť, kto by sa mohol zabávať pri sledovaní toho, ako druhí hrajú videohry. Každý mesiac však takto pasívne prichádza k obrazovkám na Twitchi viac ako 100 miliónov ľudí. Twitch navyše streamerom umožňuje zarábať peniaze rôznymi spôsobmi, ako sú odberatelia, darčeky či reklamy. Napriek úspechu existujú aj potenciálne nástrahy pre mladších užívateľov. Či už je to vulgárny jazyk, alebo obsah, ktorý nie je vhodný pre deti – násilné hry alebo sexuálny obsah. Napríklad hráčky, ktoré si schválne nechávajú veľký výstrih alebo streamujú v spodnej bielizni. Platforma obsahuje množstvo reklám a pre nekončnú ponuku obsahu môže byť navyšovaná. Streameri aj sledovatelia by mali byť obozretní a chrániť svoje osobné údaje i súkromie.

TELEGRAM

Ďalšia sociálna platforma zameraná na chatovanie, podobne ako WhatsApp, Messenger alebo Signal. Okrem individuálnych rozhovorov je možné vytvoriť aj skupinové diskusie, do ktorých sa môže pridať až 200-tisíc účastníkov. Telegram zabezpečuje svojim užívateľom súkromie. Poskytuje funkciu skryť telefónne číslo, zmeniť užívateľské meno alebo vytvoriť tzv. self-destructing chat, kde môžete nastaviť čas, kedy sa má konverzácia automaticky vymazať. Telegram však obsahuje mnoho temných stránok. Jedným z nich je tzv. Telegram, teda kanály, kde sa propagujú teroristické metódy a šíria násilný a agresívny obsah.

PINTEREST

Umožňuje používateľom objavovať a zdieľať rôzne vizuálne obsahy. Používatelia si môžu vytvárať virtuálne nástienky, na ktoré si ukladajú a organizujú obrázky, videá, recepty a ďalšie médiá, ktoré ich zaujímajú. Nástienky môžu byť verejné alebo súkromné a ľudia si môžu prehliadať obsah iných používateľov a pridávať ho do vlastných zbierok. Pinterest sa často využíva na inšpiráciu v oblasti módy, domácich projektov, kulinárstva, cestovania a mnohých ďalších tém.

LINKEDLN

Platforma, ktorá umožňuje užívateľom vytvárať svoj online profesionálny profil, zdieľať svoje pracovné skúsenosti, vzdelanie a odborné záujmy. Na LinkedIne sa môžu používatelia navzájom prepájať a vytvárať profesionálne siete. Často sa využíva na hľadanie práce, nábor pracovníkov, budovanie odborných vzťahov, získavanie informácií a zdieľanie odborného obsahu.

Ďalšie sociálne siete:

Threads – nová textová platforma, ktorá patrí pod META (okrem Facebooku a Instagramu). Umožňuje uverejňovať príspevky do 500 znakov a má mnoho funkcií podobných ako sieť X.

X – bývalý Twitter, ktorý v roku 2023 kúpil miliardár Elon Musk. Sociálna sieť X je v poslednej dobe často spomína-

nou sieťou pre rôzne kontroverzné a politické debaty, tiež pre masívne šírenie falošných správ a dezinformácií. Jej podstatou je umožniť svojim používateľom publikovať krátke príspevky spravidla v textovej podobe.

Bluesky/Mastodon – sociálne siete, ktoré vznikli s cieľom decentralizácie sociálnych sietí – tvrdia, že ich sieť nie je vlastnená alebo kontrolovaná nejakým subjektom, čo má dávať používateľom väčšiu slobodu, ale zároveň aj priestor nekontrolovať, čo sa na platforme šíri.

Reddit – komunitná sociálna sieť, ktorá pripomína fórum. Túto platformu každý deň navštevujú desiatky miliónov používateľov z celého sveta, ktorí si medzi sebou zdieľajú textové príspevky, odkazy, webové stránky, videá a podobne.

Quora – sociálna sieť zameraná na otázky a odpovede s cieľom šíriť vedomosti.

Tumblr – v začiatkoch slúžila na publikovanie multimediálneho obsahu vo forme blogu. Baví najmä rôzne skupiny fanúšikov seriálov, filmov, komiksov, hudby, ktorí si navzájom zdieľajú svoje výtvyry.

TikTok – rýchlorastúca sociálna sieť z Číny. Jej používatelia sledujú a zdieľajú videá – ozvláštnia ich filrami, hudbou, efektmi. (O tejto sociálnej sieti sme v minulosti písali osobitný článok v Don Bosco dnes.)

„Obraz Božej tváre“ – z ďalších výziev pápeža Františka

Autor: Marián Valábek SDB

Foto: © Servizio Fotografico – Vatican Media

Vo svojich modlitbách používam „obrazy z evanjelia. Rád o Bohu premýšľam ako o štedrom otcovi, ktorý prijíma svojho syna, čo odišiel a utratil majetok a vracia sa zranený... a on ho prijíma. Podľa evanjelia si syn pripravil reč: ‚Otcé, zhrešil som proti nebu, proti tebe.‘

Ale otec mu svojím objatím takmer nedovolil prehovoriť. Cez toto objatie rád myslím na Boha. Keď idem a poviem: ‚Ale

v tomto som zlyhal...!, s radosťou si predstavím, ako ma objíma a hovorí: ‚Ale pokračuj, pokračuj, pokračuj! A tiež sa mi páči, ako hovorí: ‚Ale pokračuj, pokračuj!‘ Je to Pán, ktorý nás povzbudzuje a nepohoršuje sa nad našimi hriechmi, pretože je Otec a sprevádza nás. Považuje za samozrejmé, že sme hriešnici. Ale stále nás sprevádza.“

Čo ma rozosmieva

„Láskavosť detí,“ povedal František, „to ma rozosmieva. Potom starí rodičia, to sú moji rovesníci, ale rád sa so starými rodičmi rozprávam, mám k nim taký vzťah, majú múdrosť. Nezabúdajte na tieto dve zručnosti, ktoré potrebujeme mať – rozprávať sa s deťmi, počúvať ich, rozosmievať ich a rozprávať sa so starými rodičmi, počúvať ich príbehy. Nie-

ktorí ľudia hovoria: ‚Ale oni sú nudní, hovoria stále tie isté príbehy! Ale sú to príbehy zo života a to tiež pomáha.“

Najdôležitejšie veci v živote

„Životnú cestu môžete zhrnúť slovami – naučte sa milovať a vždy sa môžete naučiť milovať viac. A je toľko ľudí, ktorí vám dali príklad hrdinskej lásky, čo ich viedla až na smrť, k položeniu života za iných.“ „Prosím vás, aby ste sa za mňa modlili: modlite sa, modlite sa, aby som vždy napredoval, aby som nesklamal vo svojej úlohe, ale prosím, modlite sa za mňa, nie proti mne!“

Sprístupnenie Božieho slova

Láska k biblickým textom je „láskou založenou na rovnakej vôli svätého Františka z Asisi“, ktorý „poznánie Božieho slova a tiež jeho štúdium“ nepovažoval za „záležitosti jednoduchej erudície, ale za skúsenosti sapienciálnej povahy, ktoré vo viere majú za cieľ pomôcť ľuďom lepšie žiť evanjelium a urobiť ich dobrými“.

„Štúdium, meditácia, kontemplácia Biblie a biblických textov“ sú dôležité vtedy, keď sú vložené „do srdca Cirkvi, ktorým je svätý veriaci Boží ľud, ktorý putuje“, a že „mimo tela Cirkvi sú tieto štúdiá zbytočné“, pretože dôležité je „srdce Cirkvi“. Boh nás „žiada, aby sme počúvali a lepšie poznali jeho slovo, aby stále jasnejšie zaznievalo vo svete“.

Pápež František o ruženci a nežnosti

Zaujímavý postreh pápeža: každodenný ruženec nie je dôležitý pre svet, ale je dôležitý pre Boha. Mária bola pre Ježiša stelesnením nežnosti. Túto úlohu zohráva aj dnes voči Cirkvi a svetu. Novému hnutiu Strážcovia Svätej rodiny, v ktorom sú len ženy, pápež František pripomenul, že oceňuje ich poslanie, a to „každý deň sa modliť ruženec“. „Oceňujem jednoduchosť a pokoru vášho hnutia, ktoré sa spontánne zrodilo zo spoločnej modlitby prvej z vás. Záväzok, ktorý sa vyžaduje od toho, kto sa chce stať ‚strážcom‘, je jednoduchý, dokonca sa môže zdať smiešny: modliť sa každý deň desiatok ruženca, veľmi jednoduché. Je to málo v očiach ľudí, ale veľa v očiach Boha, ak sa to robí verne, včas, s vierou a v duchu spoločenstva medzi vami. Boh miluje maličkosti a umožňuje im prinášať ovocie.“

Sen z deviatich rokov – obraz a realita

Autor: Pavol Grach SDB

Foto: Barbora Kullačová

Sen dona Bosca z deviatich rokov nebol pre malého Janka veľmi zrozumiteľný. Zostal smutný až do konca, najmä preto, že nerozumel ani obrazu, ktorý mu ponúkla pred oči tajomná Pani. Čo znamená premeniť divé zvery na pokojné baránky? Ako sa to robí?

Memorie biografiche (II., kap. 6) nám približujú, ako sa don Bosco zoznámil s realitou priemyselného Turína v polovici XIX. storočia. Počas svojich štúdií v kňazskom konvikte sa často prechádzal ulicami Turína a to, čo videl, mu začalo jasne vysvetľovať obraz divých zvierat. Začítajme sa do riadkov, ktoré opisujú začiatky skúseností dona Bosca v Turíne.

Ísť ulicami Turína a popri rôznych malých továrňach, všade vládol veľký pracovný ruch, ale v ňom bolo veľa kriku, nadávok, mladých so zachmúrenými tvármi, ktorí boli nahnevaní na prísnych a často nespravodlivých zamestnávateľov. Neúmeraná práca sa dotýkala aj chlapcov, ktorí by ešte potrebovali žiť v teple domova, s mamou a otcom... Tento dezolátny obraz sa

prezentoval pred očami dona Bosca už od prvých dní jeho pobytu v Turíne. Prechádzajúc ulicami videl tie postavy mladých, často zgrupovaných aj do nejakej bandy, alebo smutných a uplakaných, ktorí zostávali osamotení. Často oslovoval tých menších, niečo im daroval, pýtal sa ich, čo vedia z náboženstva, či poznajú aspoň základné pravdy viery. Väčšinou však nevedeli odpovedať. V nedeľu a vo sviatočné dni zase videl veľké množstvo mladých, ktorí namiesto toho, aby išli do kostola, blúdili po námestiach, chodili do blízkosti hostincov, kde boli v nebezpečnosti hazardu a nemravných rečí. Z týchto skupiniek sa ozýval smiech, nadávky. Celý tento obraz mu živo ukazoval to, čo ako desaťročný videl v sne ako úlohu od najsvätejšej Panny: premieňať divé

zvery na baránky. Toto je jeho pole. Nie raz sa mu stalo, že keď sa priblížil k mladým, smiali sa, hrešili a častovali ho rôznymi potupnými rečami. On však vnímal, že týmto mladým nemal kto lámať chlieb slova, nikto sa nad nimi nezľutoval, nikto si ich nevšímal. Tu don Bosco videl široké pole, ktoré čakalo na jeho horlivosť, ale pamätal na múdry výrok svätého Františka Saleského: „Je potrebné nasledovať kroky Božej prozreteľnosti, ale nie predbiehať ich.“ A tak, aj keď s trochou netrepezlivosti, očakával čas, ktorý bol pre neho určený.

Prosme si, aby sme aj my dnes videli mladých ľudí, ktorí nemajú chlieb Božieho slova, a aby sme mali v srdci vrúcnu túžbu naučiť sa, ako im ho rozlomiť a podať.

Don Bosco v srdciach Slovákov

Autor: Štefan Kormančík SDB

Foto: archív

Svätý Ján Bosco celý život pracoval pre záchranu mladých ľudí, pracoval pre nich až do zotratia.

Jeho láska bola podnikavá, vynachádzavá a do krajnosti obetavá. Nie div, že táto jeho láska udivovala, strhávala, bola ako ohňostroj, ktorý videli ľudia nielen v Taliansku, ale v celej Európe. Aj zo Slovenska drobní ľudia i kňazi posielali donovi Boscovi milodary. Ba rok po jeho smrti Spolok svätého Vojtecha v Trnave vydáva ako podielovú knihu 190-stranový životopis dona Bosca z pera hornoořešanského farára – preláta Pavla Jedličku. Tak sa o donovi Boscovi dozvedeli aj prví chlapci na Slovensku a chceli byť ako on, hľadali cesty, ako sa dostať do Talianska. Takto píše o začiatkoch spoznávania dona Bosca na Slovensku Andrej Paulíny.

Franc Galla, prvý salezián z územia Slovenska, bol vysvätený za kňaza už v roku 1912. A mnohí ďalší Slováci sa stávali saleziánmi v rôznych krajinách. Keďže misie boli pre dona Bosca podstatným vyjadrením Ježišovej lásky, prejavilo sa to aj v začiatkoch slovenských saleziánov. Z prvej skupinky trinástich chlapcov, ktorí pod vedením dona Vagača odišli 22. novembra 1921 z Bratislavy do Talianska do novootvoreného študentátu pre chlapcov zo Slovenska, sa siedmi stali saleziánmi a z nich traja misionármi.

Sám don Vagač pôsobil pätnásť rokov na misiách v Brazílii, a to v náročnej misii v štáte Mato Grosso (1932 – 1947). Misie boli hlboko v jeho srdci. Keď ho v Šaštíne navštevoval starosta Svätého Jura pán František Dočolomanský, horlivý podporovateľ začiatkov saleziánskeho diela a zároveň starý otec znamenitého herca Michala Dočolomanského, rozprával o zasvätenom živote a misiách s takým nadšením, že tri dcéry pána Dočolomanského sa rozhodli už v roku 1925 vstúpiť k saleziánkam, k dcéram Panny Márie Pomocnice (FMA). Dve z nich, sestra Ľudmila a sestra Margita, odišli do misií, kde prežili celý svoj reholný život. Aj najmladšia, sestra Agneša, chcela odísť na misie, ale pre svoje slabé zdravie nemohla. Zaujímavé je, že z ich mestečka Svätého Jura pochádza aj prvý slovenský salezián, misionár don Alojz Hudek, ktorý

Sestry Margita a Ľudmila Dočolomanské

sa stal saleziánom v roku 1906 a dva roky nato odišiel do misií.

Už aj tento malý výpočet hovorí o tom, že právom sme rok 2024 nazvali Rokom vďačnosti. Rokom vďačnosti za to, že aj u nás mohli mnohí oduševnení za dona Bosca zasvätiť svoj život ohlasovaniu Ježišovej lásky podľa jeho príkladu. Ak existujú rôzne „siene slávy“ a my sme hrdí na to, že sú tam aj nejakí Slováci, tak táto „sieň“ je pre mňa najkrajšia a môžeme byť za týchto ľudí úprimne vďační.

Je dobré cítiť podporu od blahoslaveného

Autor: Jozef Luscoň SDB

Foto: autor

Kostol Sedembolestnej vo Vajnoroach, kde sú uložené relikvie blahoslaveného Titusa Zemana, je miestom, kam prichádzajú mnohí pútnici. Chcú nadviazať kontakt s mučeníkom a cítiť za sebou niekoho, kto ich pochopí i podporí.

Medzi zaujímavých pútnikov, ktorí v poslednom čase prišli k donovi Titusovi do Vajnôr, patrila skupina ôsmich Talianov na čele s donom Pierluigim Cameronim, saleziánskym hlavným postulátorom kázuhlahorečenia a svätorečenia členov saleziánskej rodiny. Pútnici tiež patrili do saleziánskej rodiny – do modlitbového Združenia Márie Pomocnice (ADMA). Cieľ ich púte bol jasný: „Chceli sme dona Titusa poprosiť, aby orodoval u Pána za nášho priateľa, ktorý je vážne chorý a vrúcne sa k nemu modlí.“ A keďže sa im zdalo, že don Titus nekoná dost' rýchlo, išli za ním osobne, aby ho posúrili.

Z iniciatívy dona Maroša Peciarara sa každý mesiac ôsmeho (v deň smrti dona Zemana) začína modliť vo vajnorskom kostole svätý ruženec. Je obetovaný za povolania a iné naše potreby. Prvýkrát sa tak stalo dňa 8. januára 2024 ráno o 6.20. Očakávania organizátorov boli neurčité. Príde niekto, nepríde? Bol pondelok, čas skorý. No nakoniec to dopadlo nadmieru pozitívne. Prišlo do päťdesiat ľudí a medzi nimi bola aj táto talianska skupina. Po modlitbe ruženca mali svätú omšu a ešte dlho sa modlili pri relikviách dona Titusa a prosili ho o pomoc.

Kostol Sedembolestnej vo Vajnoroach, modlitba ruženca

Skupina ôsmich Talianov na čele s donom Pierluigim Cameronim

Nová ženská rehoľa – Sestry vteleného Božieho slova (Verbo incarnato) na púti

Milá slávnosť i púť sa odohrala v sobotu 13. januára 2024. Na Slovensko prichádza nová ženská rehoľa – Sestry vteleného Božieho slova (Verbo incarnato). Ich vedúca sestra Ruah sa k púti vyjadrila: „Považovali sme za dôležité prísť k donovi Titusovi Zemanovi a vyprosiť si požehnanie pre naše pôsobenie i pre nové povolania.“

Sestry majú nadšenie, odvahu i chuť šíriť svoju charizmu medzi ľuďmi. Na otázku „A čo je vaším poslaním?“ odpovedala: „Chceme vniesť Božie slovo do kultúry. Do kultúry spoločnosti, ale aj jej špecifických foriem, ako je divadlo, hudba, umenie...“ Zdá sa, že ich spiritualita už oslovila viacerých, pretože na púť prišli spolu s nimi. Nuž a ešte malá poznámka. Sestra Ruah je z Bojníc a druhá je Litovčanka. Peknú tradíciu zavádzajú aj veriaci zhromaždení v hnutí Modlitby za kňazov. Koncom januára uskutočnili púť pod vedením svojich zodpovedných a v programe nechýbala svätá omša ani prednáška pána Michala Radošinského o živote a diele dona Titusa. Hnutie modlitieb za kňazov je známe aj svojimi pôstmi a obetami za kňazov a v Titu-

sovi isto nájdu veľkého spolupracovníka, pretože aj jemu išlo o kňazov a duchovné povolania.

pred 100 rokmi

Slovenská „kolónia“ vo Foglizzo Canavese

Spracoval: rhsdb

Foto: archív SDB

Pred sto rokmi bol prebiehajúci školský rok 1923/24 pre slovenských saleziánov mimoriadnym časom Božích milostí. Spomedzi chlapcov, ktorí prišli zo Slovenska na súkromné slovenské saleziánske gymnázium do Perosy Argentíny (prvί tam prišli v novembri 1921), teraz nastúpili ôsmi do noviciátu vo Foglizzo Canavese, čo bola obec pri Turíne. A to nebolo všetko. Slovenčina sa v ústave vo Foglizzo ešte rozmohla.

PRVÍ NOVICI Z PEROSY

Prešiel asi mesiac, čo prišli ôsmi slovenskί chlapci s 26-ročným klerikom a subdiakonom Jozefom Bokorom do Foglizza. V polovici septembra 1923, pre Slovákov na významnú slávnosť Sedembolestnej, sa začal ich ročný noviciát. Kto boli títo novici?

- 19-ročný Jozef Forgáč z Bánoviec nad Bebravou, budúci provinciál saleziánov v Argentíne, prišiel do Perosy len pred rokom;
- 19-ročný Štefan Hrušovský z Mestečka, okres Púchov, bol veľmi horlivý;
- 19-ročný František Jašík, aj on prišiel do Perosy len pred rokom;
- 28-ročný Viktor Karlúbik z Močenku, vojak z prvej svetovej vojny, do Perosy prišiel medzi prvými;
- 22-ročný František Kostolanský z Horných Zeleníc pri Hlohovci, aj on prišiel do Perosy v prvom roku;
- 17-ročný Karol Orlický z dnešného Cífera, prišiel do Perosy v prvej skupine v novembri 1921;
- 19-ročný Michal Rafajdus, krajan Kostolanského z Horných Zeleníc, spolu prišli aj do Perosy;

- 28-ročný Gejza Šteffo, prišiel do Perosy len pred rokom.

Títo mladíci prijali 21. novembra 1923 v noviciáte reholnú obliečku z rúk vtedy už hlavného predstaveného dona Filipa Rinaldiho – stál na čele Saleziánskej kongregácie v rokoch 1921 až 1931. Don Rinaldi mal pre Slovákov akési osobitné miesto vo svojom srdci.

Keď si don Viliam Vagač v roku 1934, desať rokov po usadení sa saleziánov na Slovensku, spomínal na tých osem novicov, napísal: „*Radosť nad týmto úspechom bola nesmierna.*“ Iste to bola radosť a nádej. Čo však prekryli radostné pocity a spomienky, to s reálnym pohľadom dopĺňajú zápisky dona Alojza Kozu, ktorý bol vtedy vo Foglizzo ako študent: „*Pokladali ich z núdze za súcich do noviciátu. Ich vedomosti nezodpovedali ani veľmi skromným požiadavkám pre pripustenie do noviciátu. Niektorí z nich sa učili latinčinu a taliančinu iba rok, iní pol druhu, najviac dva. Nedostatok miesta a financií* (zrejme myslí na situáciu v Perose; pozn.

redaktora) *ich nútil takto postupovať.*“ Akokoľvek, semiačka boli zasiate.

„KOLÓNIA“

V osobnom fonde dona Viliama Vagača v archíve saleziánov sa nachádza fotografia, ktorá zobrazuje celú túto skupinu Slovákov, Čechov a Moravanov vrátane novicov vo Foglizzo Canavese. Na jej zadnej strane je nápis „*Naša slovenská Kolónia vo Foglizzo (Torino) – Nováčkovia a kandidáti*“. Don Vagač menuje srdečným výrazom „nováčkovia“ zrejme novicov a fotografia veľmi pravdepodobne vznikla v deň ich obliečky – teda 21. novembra 1923 – a ako „kandidáti“ sú v očiach dona Vagača všetci ostatní chlapci. Veď taký bol zámer, aby aj oni neskôr nastúpili do noviciátu.

Táto „kolónia“ počítala 29 mladíkov. Okrem ôsmich novicov totiž presunuli predstavení v septembri 1923 z Perosy do Foglizza aj dvadsať študentov gymnaziálnej „kvarty“ – sedemnást Slovákov a troch Čechov. A trochu neskôr k nim pribudol ešte aj dvadsiaty prvý, Štěpán Trochta, mladík „*vreleho srdca a čistej*

SLOVENSKÍ „NOVÁČIKOVIA A KANDIDÁTI“ VO FOGLEZZO CANAVESE V ŠKOLSKOM ROKU 1923/24

Fotografia z osobného fondu Viliama Vagača. Sú na nej traja saleziáni, siedmi novici a dvadsať ašpiranti. Z neznámych dôvodov chýba novic Gejza Šteffo. Uvádzame menoslov, ako ho zaznamenal don Koza vo svojich pamätiach, od spodného radu smerom nahor a zľava doprava. Tučným písmom sú vyznačené mená tých, ktorí zostali saleziánmi až do smrti.

1. rad: Jozef Valach, Jozef Kuracina, **Ludovít Rafajdus**, Ignác Kátlovský, Korýtok (z Čiech).

2. rad: novic František Kostolanský, novic **Štefan Hrušovský** (zomrel 2. januára 1925, desať dní po zložení prvých sľubov), diakon **Jozef Bokor**, don **Viliam Vagač**, klerik Cyril Guniš, novic Michal Rafajdus, novic **Jozef Forgáč** (v rokoch 1942 – 1946 bol inšpektorom saleziánov v Inšpektorii svätého Michala v Argentíne).

3. rad: **Ludovít Ciferský**, Vraník, **Eduard Gábriš**, **Jozef Lepařík** (z Čiech), novic František Jašík, novic **Viktor Karlubík**, novic Karol Orlický, **Justín Mešťánek**, Albín Kontrík, **Štěpán Trochta** (neskôr český kardinál).

4. rad: **František Valábek**, **Alojz Koza**, **Martin Otáпка**, František Pátke, Ján Liška, Valko, Viktor Krogmann, Michal Melicher.

duše“. Prišiel do Foglizza s oneskorením pre peripetie počas cestovania. O jeho prijatie do Foglizza, kde už mali naplnený počet, sa u miestneho direktora veľmi prihovril Jozef Bokor.

Vďaka neskorším spomienkam jedného z týchto „kvartánov“ Alojza Kozu poznáme aj niektoré pekné detaily života vo Foglizzo Canavese: „Spali vo veľkej spoločnej spálni, kde predtým bývali bohoslovci. Železné postele s matracmi, vankúšikom pod hlavu, prikrývkou na telo, vedľa nočná skrinka, pomedzi dva rady postelí ulička. To všetko robilo dojem tak trochu kasárenského poriadku. Ale mládenci boli spokojní, ba veselí, že majú strechu nad hlavou. Dostali sme primeranú miestnosť ako študovňu a súčasne triedu s lavicami, stoličkami, vpredu s katedrou pre učiteľa. Do pultových lavíc sa dali uložiť knihy, učebnice a všetky školské náležitosti a privrieť to vrchnákom. Na laviciach kalamáre, vedľa nich výrezy na perá. Všetko tak, ako

to mali už v Perose. Všetky saleziánske ústavy mali rovnaké usporiadanie, denný poriadok, školský program. Dve okná prepúšťali dostatok svetla. Večer zasa elektrické žiarovky primerane osvetľovali študovňu... Viacerí z nás doma nemali také pohodlie.“

Z tohto školského roka našej „kolónie“ máme ešte ďalšie dve fotografie, ktoré nám približujú vzácne momenty. Prvá je veľká spoločná fotografia pri príležitosti návštevy vtedy 85-ročného kardinála Giovanniho Cagliera, jedného z prvých chlapcov dona Bosca a vedúceho prvej saleziánskej misionárskej výpravy v roku 1875. Prišiel medzi študentov a novicov do Foglizzo Canavese

10. októbra 1923. Z jeho rozprávania, ktoré chlapci možno priam hltali, isto podrástlo nadšenie pre dona Bosca aj pre misie. Na druhej fotografii máme našu „kolóniu“ spolu s Jozefom Bokorom (on v typickom klerickom klobúku) vo veselej atmosfére. Isto nielen pobyt na vychádzke v prírode im robil radosť, ale aj ďalšie udalosti, o ktorých napíšeme nabudúce. Rok 1924 prinášal skutočne – aj pomedzi starosti – veľa radosť.

Návšteva kardinála Giovanniho Cagliera vo Foglizzo Canavese 10. októbra 1923. V druhom rade zdola druhý sprava je klerik Jozef Bokor.

Ctihodný Jozef Vandor

Spracoval: Ondrej Miliczki SDB

Foto: archív

Jozef Vandor sa narodil v Maďarsku, v mestečku Dorogu (pri Ostrihome), 29. októbra 1909 roľníkom Sebastiánovi Wechovi a Marii Puchnerovej. O dva dni nato bol pokrstený a ako desaťročný prijal v Dorogu sviatosť birmovania.

Stredoškolské štúdiá začal v Ostrihome u františkánov, od ktorých sa naučil skutočnej láske k chudobe. Tú si zachoval po celý život. Keď sa po skončení školy tento chlapec, obdarený intelektuálnymi a poetickými sklonmi, zveril svojmu farárovi Artúrovi Pehatsekovi so svojou túžbou stať sa kňazom a misionárom, ten ho nasmeroval do prvého saleziánskeho domu v Maďarsku v Péliföldszentkereszte, kde sa Jozef presťahoval na jar 1925 a pokračoval tam v ďalších štúdiách.

Po skončení stredoškolského štúdia priťahovaný spiritualitou dona Bosca a pastoračnou láskou jeho synov sa rozhodol stať saleziánom. Dňa 2. augusta 1927 začal noviciát, na konci ktorého 3. októbra 1928 zložil svoje prvé sľuby. Doživotnú profesiu zložil 13. augusta 1932. Teologické štúdiá absolvoval v Taliansku v Turíne, kde bol aj 5. júla 1936 v Bazilike Panny Márie Pomocnice vysvätený za kňaza.

Požiadal o vyslanie do misií a jeho predstavení ho 9. augusta poslali loďou do Strednej Ameriky na ostrov Kuba do Guanabacoa, kam dorazil 25. augusta. V kolégiu svätého Jána Bosca mu bola zverená zodpovednosť za školu a za duchovnú animáciu.

V roku 1940 bol už ako 31-ročný vymenovaný za riaditeľa poľnohospodárskej školy v Moca v Dominikánskej republike. V roku 1943 sa stal magistrom novicov a formátorom mladých saleziánov v Matanzas a v roku 1946 správcom Vysoké školy umeleckých remesiel v Camagüey. V rokoch 1948 až 1951 pôsobil ako spovedník v Santiagu de Cuba, potom bol spovedníkom a du-

chovným vodcom v noviciáte Dcéry Márie Pomocnice v Havane. Keď v roku 1945 získal kubánske občianstvo, oficiálne si zmenil priezvisko z Wech na Vandor Puchner (Vándor je v maďarčine tulák, vandrák, pútnik).

Dňa 9. decembra 1954 prišiel do mesta Santa Clara a ostal tam 25 rokov. Predstavení mu zverili úlohu vybudovať Inštitút umenia a remesiel „Rosa Pérez Velasco“ a tiež poskytovať pastoračnú starostlivosť veriacim pri kostole Panny Márie Karmelskej. V tejto situácii prejavil ducha chudoby a saleziánsky mladický dynamizmus, vďaka ktorým sa mu bez stabilného ubytovania podarilo zrealizovať opravu karmelského kostola a budovy fary, ako aj stavbu saleziánskeho domu. Po otvorení školy bol otec Vandor vymenovaný za jej riaditeľa.

V tom čase prebiehala na Kube občianska vojna. Otec Vandor robil všetko, čo len mohol, aby na vlastné riziko utešil chorých, zranených a chudobných. Počas posledných bojov, ktoré sa odohrali v samotnom meste Santa Clara od 28. decembra 1958 do 1. januára 1959, sa navrhol ako sprostredkovateľ mieru medzi jednotkami „Che“ Guevaru a jednotkami plukovníka Cornelia Rojas z armády generála Batistu a dosiahol, že sa vyhlo obrovskému krviprelievaniu.

Po Castrovom uchopení moci kolégium pokračovalo vo svojej činnosti. Ctihodný Boží služobník sa ho potom (v roku 1961) rozhodol zavrieť a odmietol sa podriaďovať vôli kubánskeho vodcu, ktorý sľúbil, že umožní škole prežiť pod podmienkou, že sa vyučovanie náboženstva stane nepovinným. Neskôr bol vymenovaný za rektora kostola Panny Márie Karmelskej a v roku 1965, po vzniku farnosti, sa stal jej prvým farárom. Nie je ľahké opísať osobnosť otca Vandora. Aktívny život Józsefa Wecha, reprezentujúci hlboký humanizmus, je príkladom toho, že aj v ťažkých podmienkach môžeme pre svojich blížnych urobiť veľa. Jeho veľkosť sa ukázala aj vtedy, keď slúžil svojim nasledovníkom počas dlhej bolestivej choroby, pre ktorú sa posledné tri roky mohol pohybovať len pomocou invalidného vozíka. Svoje zdravotné ťažkosti znášal s úplnou oddanosťou a trpezlivosťou. Bol spovedníkom a duchovným otcom mnohých a veriaci vždy čakali v dlhých radoch pred jeho izbou pre chorých. Spovedal deti aj starých, obyčajných ľudí i vplyvných politikov. Zomrel v Santa Clara 8. októbra 1979. Pápež František ho 20. januára 2017 vyhlásil za ctihodného.

Pod'akovanie

Autor: saleziáni

Foto: archív

Slávime Rok vďačnosti, počas ktorého budeme ďakovať za 100-ročnú prítomnosť saleziánov na Slovensku (1924 – 2024) a v duchu hesla „Spokornou vďačnosťou dávam ďalej, čo som dostal“ pozývame k znovuoživeniu charizmy dona Bosca na Slovensku.

● Domino – ihrisko v Bratislave

Sme veľmi vďační Pánu Bohu za ľudí, ktorí nám pomáhajú a rôznymi spôsobmi sa pričínajú o zvelaďovanie diela dona Bosca pre mladých, ku ktorým sme my ako saleziáni poslaní. „Pomáhajte mi zachrániť mnoho duší. Diabol pracuje bez prestania, aby ich zmaril. My pracujeme bez prestania, aby sme ich zachránili“ (svätý Ján Bosco).

Naša vďaka smeruje pani Ľudmile Hodálovej, ktorá poskytla reálnu pomoc saleziánom a konkrétne mladým tím, že v závete odkázala svoj byt pre potreby saleziánskeho diela na Trnávke. Pani Ľudmila sa pravidelne zúčastňo-

● Pani Ľudmila Hodálová

vala na aktivitách našej farnosti, hoci už mala pokročilý vek. Bola vždy veselej povahy a mimoriadne veľkodušná. Postupne si vybudovala veľmi pekný vzťah k deťom a mládeži, o ktorej sa jej aj viackrát snívalo. Do poslednej chvíle podporovala rôzne združenia a aktivity. Posledný rok života strávila v domove pre seniorov v centre Bratislavy, kde som ju pravidelne navštevoval a spolu sme sa modlili. Nikdy nič nevyžadovala a bola spokojná s tým, ako sa o ňu starali. Pre nás je takou našou patrónkou. (Tibor Reimer SDB)

Predajom bytu v celkovej hodnote 180 000 eur, ktorý po sebe pani Ľudmila zanechala, sme mohli financovať **športové ihrisko Domino na Trnávke** v Bratislave. V súčasnosti ho navštevuje vyše 600 detí a viac ako 70 trénerov a dobrovoľníkov.

„Futbal ako prostriedok k zodpovednému a férovému životu, ktorému sa učíme už na ihrisku,“ zdôrazňuje prezident klubu don Tibor.

Okrem toho sme mohli finančne podporiť (hodnotou 40 000 eur) Rodinné centrum mamy Margity (Trnávka, BA), v ktorom sídli materská škola Mamy Margity, Family garden – poradenstvo a právna podpora pre manželov, Materské centrum Margarétka a zdravotné služby. Týmto podporila prínosnú činnosť pre mladých a poskytla reálnu pomoc deťom, ako aj núdznym a rodinám, za ktorú jej srdečne ďakujeme a myslíme na ňu v našich modlitbách.

Don Milan S. Ďurica SDB

salezián kňaz, historik

* 13. 8. 1925 Krivany † 25. 1. 2024 Bratislava

Prof. Dr. Milan Stanislav Ďurica sa narodil 13. augusta 1925 v Krivanoch ako prvý z jedenástich detí.

Otec ho prihlásil do piaristického gymnázia v Krakove, ale druhá svetová vojna tieto plány prekazila. A tak od 1. septembra 1940 Milan pokračoval v štúdiách v Šaštíne, kde ho prijali saleziáni ako žiaka tretej triedy tamjšieho gymnázia.

Po piatej triede sa rozhodol požiadať o prijatie do noviciátu. Prvé rehoľné sľuby zložil v auguste 1944. Potom absolvoval tri roky Pedagogického študentátu v Trnave a maturoval v roku 1947. Po maturite ho saleziáni vyslali na univerzitné štúdiá do Talianska, do Turína. V roku 1950 dosiahol licenciát z filozofie. V záverečnej práci sa venoval morálnym hľadiskám lásky k vlasti.

V roku 1951 pokračoval v štúdiách v Belgicku, kde v roku 1952 dosiahol doktorát z filozofie. V jeseni 1952 pokračoval v štúdiách na Teologickej fakulte Saleziánskej univerzity v Turíne. Osobitne sa venoval štúdiu známeho Turínskeho plátna – aj vo svojej doktorskej dizertácii z teológie v roku 1956.

Za kňaza ho v Turíne vysvätil miestny arcibiskup – kardinál Maurilio Fossati 1. júla 1956. Prvú svätú omšu slávil v Bazilike Márie Pomocnice kresťanov, bazilike dona Bosca.

Potom ho generálny školský radca don Zigiotti požiadal, aby nastúpil na miesto profesora teologickej morálky v saleziánskom Teologickom inštitúte v Abano Terme pri Padove. Popri tomto apoštoláte a práci sa stal aj riadnym poslucháčom histórie na Univerzite v Padove. Doktorát z politických vied „*summa cum laude*“ dosiahol v roku 1961. Po získaní doktorátu ho pozvali za ve-

deckého asistenta na Fakultu politických vied. Popri tom ho aj pápež Ján XXIII. vymenoval za poradcu pri príprave Druhého vatikánskeho koncilu, takže vtedy vyučoval na dvoch fakultách v Padove a pracoval pre Svätú Stolicu v Ríme. Univerzita v Padove sa od roku

1968 vďaka prof. Ďuricovi stala útočiskom mladých slovenských emigrantov, ktorí tu mohli študovať. Na Fakulte politických vied Univerzity v Padove prof. Milan Ďurica pôsobil vyše štyridsať rokov až do odchodu do dôchodku v roku 1997. Počas svojho života bol prof. Ďurica veľmi známy aj v slovenskej diaspore. Písal takmer do všetkých slovenských periodík, ktoré vychádzali v zahraničí.

V roku 1990 bol predsedom Slovenskej národnej rady vymenovaný za zahraničného experta Komisie histori-

kov na vypracovanie odborných štúdií k dejinám Slovenska 20. storočia. V roku 1991 ho minister kultúry vymenoval za prvého riaditeľa Slovenského historického ústavu v Ríme. Od roku 1993 pôsobil ako profesor cirkevných dejín na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Významným spôsobom prispel k vybudovaniu Univerzitnej knižnice Katolíckej univerzity v Ružomberku, ktorá má vo svojich fondoch prakticky celú jeho osobnú knižnicu počítajúcu vyše 30 000 titulov. Historické práce prof. Ďuricu tvoria jadro jeho diela. Medzi najznámejšie určite patria Dejiny Slovenska a Slovákov (šesť vydaní v slovenčine a jedno v nemčine).

V roku 2015 v saleziánskom dome na Miletičovej oslávil svoje 90. narodeniny. Aj v ostatných rokoch svojho života sa venoval vedeckej práci. Ešte na jar v roku 2023 sa v šaštínskej bazilike zúčastnil na oslavách storočnice saleziána dona Jozefa Hrdého.

Dňa 25. januára 2024 vo veku 98 rokov, krátko popoludní, posilnený sviatosťami odišiel do večnosti. V službe Pánovi v Cirkvi a v Saleziánskej kongregácii prežil 79 rokov

rehoľného a 67 rokov kňazského života. Na poslednej rozlúčke s profesorom Milanom Stanislavom Ďuricom v Kostole Panny Márie Pomocnice kresťanov v Bratislave na Miletičovej ulici sa stretli jeho najbližší – príbuzní, rodáci, spolubratia saleziáni, zástupcovia akademickej obce a kultúrnych inštitúcií, ako aj početní veriaci.

Don Kamil Kutarňa salezián kňaz

* 7. 12. 1951 Zbudské Dlhé, okres Humenné † 15. 12. 2023 Levoča

Don Kamil Kutarňa SDB sa narodil 7. decembra 1951 v Zbudskom Dlhom ako tretie z piatich detí. Jeho otec a matka boli učiteľia, matka však po príchode detí zostala doma, aby mohla byť mamou pre všetkých. Pokrstený bol 9. decembra 1951 vo svojom rodisku.

Po skončení základnej školy pokračoval v štúdiu na strednej ekonomickej škole. Ako osemnásťročný prijal sviatosť birmovania. Po maturite, počas nultého ročníka, pracoval ako robotník a potom začal študovať na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave.

Spočiatku popri štúdiu rozvíjal aj svoje športové schopnosti a aktívne sa venoval lyžovaniu, atletike a orientačnému behu. V roku 1970 sa zúčastnil na Majstrovstvách sveta v severskom lyžovaní vo Vysokých Tatrách. Vo vyšších ročníkoch sa pod vplyvom svojho brata Jozefa a mnohých obetavých laikov i kňazov začal stretávať v hnutí študujúcej kresťanskej mládeže. Cez brata Jozefa sa dostal do kontaktu so saleziánmi. Po aktívnom zapojení sa do laického apoštolátu sa rozhodol

vstúpiť do Saleziánskej spoločnosti. Nasledoval tajný noviciát a zloženie prvých rehoľných sľubov 9. augusta 1977. Vysokú školu úspešne ukončil titulom inžinier a zamestnal sa ako projektant na PIO Celprojekt v Ružomberku. V tomto zamestnaní bol aj so saleziánom Jozefom Skalným a ďalšími aktívnymi

laikmi, s ktorými sa snažili o postupné kroky v apoštoláte mladých. Dňa 6. februára 1983 zložil večné sľuby a 16. decembra 1983 prijal kňazskú vysviacku z rúk vtedajšieho tajného biskupa J. CH. Korca SJ. V tom čase patril do komunity saleziánov, ktorých mal na starosti don Olos. Okruh jeho pastorácie bol najmä na Orave, kde spolupracoval s donom Sobotom a donom Jurajom Kyselom. V roku 1984

začal pracovať vo VÚ dopravnom v Žiline, a teda aj okruh mládežníckeho apoštolátu sa presunul do okolia tohto mesta. Mal veľa kontaktov aj v samotnej Žiline. Tu pomáhal pri formácii mladých pre kňazské či rehoľné povolania (aj do iných reholí či do seminára) aj pri formácii mladých saleziánskych spolubra-

tov. Podieľal sa na rozširovaní a používaní komunikačných prostriedkov. Často spolupracoval pri organizovaní rôznych cyklistických apoštoláckych podujatí.

Po nežnej revolúcii bol začlenený do pastorácie mládeže v Žiline v saleziánskom dome, ktorý sa postupne vrátil do užívania saleziánov. Tam veľmi pomáhal pri organizovaní letných táborov s mladými na Orave či Strážovských vrchoch. Rovnako sa podieľal na organizovaní rôznych duchovných cvičení. Bol mimoriadne aktívny a obetavý, veľmi ochotný v akejkolvek fyzickej či duchovnej službe. Keď po úraze hlavy musel podstúpiť viac ako desať operácií, len čo sa prebral z narkózy, už chodil po návštevách pacientov a roznášal sväte prijímanie.

Jeho ďalšie pôsobiská boli: Bratislava-Miletičova, Bratislava-Daliborovo, Šaštín-Stráže, Hody pri Galante, Bratislava-Miletičova, Sabinov, Spišské Podhradie. Posledné roky života strávil na odpočinku v Dome Charitas svätého Jána Bosca na Spišskej Kapitule. Zároveň patril do saleziánskej komunity v Poprade-Veľkej. Po náhlom zhoršení zdravotného stavu a následnej hospitalizácii v levočskej nemocnici odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi v piatok 15. decembra 2023.

Každý druhý mesiac

**DON BOSCO
U TEBA DOMA**

Časopis Don Bosco dnes zasielame bezplatne na požiadanie.

Už od roku 1877 je to dar dona Bosca všetkým priateľom a dobrodincom saleziánskeho diela. Ďakujeme za každý dar, ktorý nám pomáha rozvíjať dielo záchranu a výchovy mladých doma i v misiách.

O časopis možno požiadať na webstránke www.donboscodnes.sk alebo na tel. čísle 0903 290 650.

Požiadanim o časopis vyjadrujete súhlas so spracovaním vašich osobných údajov pre potreby zasielania časopisu na vašu adresu.

Rozšírte rodinu dona Bosca. Za všetkých dobrodinco slúžime každú sobotu svätú omšu a pamätáme na nich v modlitbách.

Je to služba. Počúvať Boží hlas a sprostredkovať ho cez sociálne médiá.

Text: Vydavateľstvo DON BOSCO

Foto: © Peter Novák

Chcem vás zobrať do môjho života mimo fotoaparátov a kamier. Do času, kým sme ešte neboli YouTube Stars – hoci nenávidím toto slovo –, keď som ešte nemohol tušiť, že raz ťažko ochoriem a že moja sestra zomrie taká mladá. Život je taký nepredvídateľný. Myslím, že práve to je ten Real Life, skutočný život, ktorý sa nedá napláňovať a ktorý nie je vždy taký perfektný, ako sa prezentuje na sociálnych sieťach. Ale podme radšej od začiatku...“ Týmito riadkami začína opisovať svoj skutočný príbeh Philipp Mickenbecker, známy fanúšik outdoorových aktivít, perfekcionista a youtuber s miliónmi sledovateľov po celom svete, vo svojej knihe s názvom *Moja Real Life story a tá vec s Bohom*, ktorá ponúka úprimné svedectvo mladého človeka o radoch zo života.

Philippov príbeh nás veľmi oslovil, aj preto sme jeho knihu vydali v našom Vydavateľstve DON BOSCO. Pri tejto

sme sa 6. februára 2024 podvečer v priestoroch kníhkupectva Panta Rhei (Aupark, Bratislava) a spoločne sme širokej verejnosti ponúkli knižný zážitok, ako aj osobné a veľmi silné svedectvo sestry Lamiye. Ponúkame zopár momentov z rozhovoru: „Moja prvotná motivácia ísť na sociálne siete bola, že som sa chcela podeliť o krásu nášho rehoľného života. Vnímala som, že ľudia nepoznajú, nevedia, čo sa skrýva za ‚múry rehoľného domu‘. Chcela som ukázať, podeliť sa viac s každodenným životom rehoľnej sestry, také malé, bežné situácie zo života. A zistila som, že ľudia o tomto živote vôbec nič netušia. Takže som musela začať naozaj od začiatku. Nesnažím sa ukazovať len pozitívne veci, ľudia majú radi autenticnosť. No keď človek nemá dobrú náladu, tak veľmi netvorí. Nebudem sa nатачаť, keď napríklad plačem, keď mi je ťažko. Je to ako keď vidíme nejaké video, kde sa narodí dieťa. Tiež nevidíme, aké bolesti zažila tá žena, ale vidíme dieťa a tešíme sa z toho.“

príležitosti sme zorganizovali besedu, ktorej hosťom bola známa rehoľníčka pôsobiaca na sociálnych sieťach, saleziánka sestra Lamiya. Večer moderoval Štefan Chrappa (Pišta Vandal). Stretli

Moja Real Life story – životný príbeh známych youtuberov.

Lamiya má najsledovanejšie video s viac ako miliónom pozretí na Instagrame. Čo je to za video? „To je taká ‚blbosť‘ (smiech), môžeš nатачаť milión videí o Bohu a viere... a čo bude najsledovanejšie? To je, prosím pekne, video o tom, že keď vstávam ráno o siedmej do školy, aké je to ťažké, a keď vstávam ráno o siedmej na turistiku, aké je to ľahké (smiech). Akože, tiež je to z môjho života, ale nemá to nič spoločné s Bohom ani rehoľným životom. Asi sa v tom viacerí nájdu (smiech).“

Chcela by som povzbudiť všetkých. Myslím si, že nemôžeme byť ticho. Keď sme vo svojom živote zažili veľké zázraky, ktoré sa udiali, podelme sa s tým. Všetko to, čo Boh koná v našom živote, môže byť svedectvom pre iných. Zdieľajme to. Nemusí to byť na sociálnych sieťach, môžeme to povedať kamarátovi, kamarátkam. Všetko to, čo koná Boh v našom živote, je skutočné. A môže to potešiť, povzbudiť iných.“

Videozáznam z besedy nájdete na fb aj youtube Vydavateľstva DON BOSCO.

